

Arbetspension

1:2017

ARBETSFÖRMÅGAN FRÄMST

Vårdreformen bör ge snabbare tillgång till rehabilitering, säger Maarit Gockel, direktör för medicinska ärenden på Elo.
S. 10

INFOGRAFIK

Sjukpensionerna har minskat med en femtedel
S. 5

VAD BLIR DET EFTER SKATT?

Pension och lön beskattas olika
S. 8

PENSIONSPENGARNA

Pensionsanstaltarnas siffror i bokslutsbilagan
S. 13

10

Maarit Gockel
på Elo väntar sig
bättre rehabiliteringskedjor av
vårdreformen.

6 REHABILITERING
Maria Sipari fick ett nytt yrke.

8 SAKKUNNIGARTIKEL
Pensioner och skatter

10 ERFARENHETENS RÖST
Maarit Gockel, Elo

13 ARBETSPENSIONS-
PENGARNA
Bokslutsbilagan 2016

21 UNDER LUPPEN
Partiell förtida ålderspension
blev genast populär.

23 INTERVJU
Ett bättre arbetsliv är viktigt,
säger forskaren Anna d'Addio.

26 INDEX
Pensionsindex i Norden

23

28 JORDEN RUNT

30 AKTUELLT

31 UTNÄMNINGAR

32 NYA PUBLIKATIONER

Från bageri till skola.
Maria Sipari (t.h.)
fick ett nytt yrke.
T.v. Maija Vilkkö.

6

13-20

Arbetspensions-
anstaltens bokslut

21

I Norge och Sverige
är det populärt att ta
ut pensionen i förtid.

I morgon är allt bra

LÅNGSIKTIGA ANSVAR och kortsiktiga avkastningsförväntningar är ingen särskilt naturlig kombination. Ändå utvärderas arbetspensionssystemet ofta ur ett kortsiktigt perspektiv. Placeringsavkastningen, i synnerhet om den är lite sämre, bereds spaltutrymme varje kvartal. Själva pensionsansvaren förfaller dock till betalning först efter tiotals år.

Placeringsavkastningen har givetvis en avgörande betydelse vid fonderingen av arbetspensionerna. Sunt förnuft säger ju att man kan lägga undan någon slant först när det finns något att ta av.

Helhetsresultatet för fjolåret lystes upp av slutet av året, som gick riktigt bra ur placeringsynpunkt – det kom in lite extra, så att säga. Det är viktigt när man söker en lämplig nivå för arbetspensionsförsäkrarnas solvens.

Sedan början av det innevarande året har de privata arbetspensionsförsäkrarnas solvens definierats ännu precisare än förr. För varje arbetspensionsanstalt fastställs en exaktare gräns, som bestäms enligt placeringsriskerna. Det finns också separata bestämmelser om riskbedömningen. Allt detta tvingar arbetspensionsplacerarna att arbeta noggrant och långsiktigt.

Inte har man slarvat inom arbetspensionssektorn tidigare heller, sannerligen inte. Arbetspensionsfonderna har vuxit till sig effektivt under årens lopp, rentav för mycket, anser somliga. Inte konstigt alltså om polemiken om fondernas storlek och hur de ska användas har varit häftig.

Den långvariga debatten om pensionsindex kan ha gett en sådan bild att Finland är särskilt snålt i fråga om pensionshöjningar. I själva verket visar redan en nordisk jämförelse att det finns variationer och att Finland inte kan ses som vare sig knusligare eller givmildare än de andra nordiska länderna.

Idén med fonderingen skulle gärna få diskuteras mer än det görs idag. Det är ju ett verkligen människonära ämne: vi tar hand om olika generationer, också dem som föds först nu.

Årskullarna är olika stora, och därför behövs det noggranna fonderingskalkyler. Det är viktigt att också de som är unga idag ska kunna lita på att deras intressen tillvaratas.

Arbetspensionssektorn kan ge sken av att vara en arrogant och lomhörd fondförvaltare, men fonderna är inget självändamål, utan finns till för att trygga pensionerna idag och i morgon.

Man vet aldrig vad morgondagen för med sig, men vi får hoppas att den är trygg för oss alla. ■

Kati Kalliomäki
chefredaktör
E-tidskrift: työeläke-lehti.fi
Twitter: @KatiKalliomaki

Karolina Paatos

Arbetspension är en fack- och intressegruppskrift för arbetspensionssektorn. Den ges ut av Pensionsskyddscentralen.

Utgivare
Pensionsskyddscentralen, www.etk.fi

E-TIDSKRIFT
työeläke-lehti.fi

REDAKTIONENS E-POST
työeläke-lehti@etk.fi

CHEFREDAKTÖR
Kati Kalliomäki

REDAKTIONSSSEKRETERARE
Pia Hansson

REDAKTIONSRÅD
Marjaana Lundqvist (Pensionsskyddscentralen)
Anu Suutela-Vuorinen (Elo)
Timo Toropainen (Pensionsstiftelseförbundet)
Esko Torsti (Ilmarinen)
Milla Vailaranta (Etera)
Niko Väänänen (Pensionsskyddscentralen)
Mika Ylä-Outinen (Keva)

MEDARBETARE I DETTA NUMMER
Anne Iivonen, Antti Karkiainen, Vesa Laitinen,
Kari Lindstedt, Peter Lindström, Antti Mielonen,
Mikko Nikkinen, Heidi Nyman, Jouko Ollikainen,
Karoliina Paatos, Lotta Rantala, Suvi Ritola, Heli
Sorjonen, Tiina Suomalainen, Mika Vidlund, Niko
Väänänen.

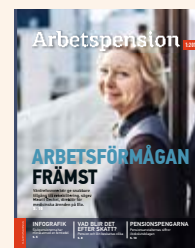
PRENUMERATIONER OCH ADRESSÄNDRINGAR
aineistotilaukset@etk.fi
telefon 029 411 2500

GRAFISK FORMGIVNING OCH SIDFRAMSTÄLLNING
Aste Helsinki Oy

TRYCK
PunaMusta Oy
papper UPMFine 100 g/m²

51 årgången
ISSN-L 0564-5808
Helsingfors 2017

Arbetspension utkommer två gånger om året,
nästa nummer utkommer i december.

PÄRMBILD:
Vesa Laitinen

Fastigheternas värde påverkas mest av megatrender

PENSIONSBOLAG har på senaste tiden stolt kunnat visa upp fina siffror på sin fastighetsportföljs värdeökning, men värdeökningen är inte fastighetschefernas förtjänst utan urbaniseringens.

Enligt FN:s rapport har städerna i världen vuxit sammanlagt med 500 miljoner människor per årtionde sedan 1950-talet och samma takt väntas fortsätta framöver. Detta betyder att vi bör bygga upp mot 2 miljarder nya hem i hela världen de kommande 20 åren. I Finland syns urbaniseringen främst i huvudstadsregionen, dit ca 17 000 människor årligen flyttat under hela 2000-talet. I huvudstadsregionen bor för närvarande cirka 1,4 miljoner människor och enligt uppskattningar kommer befolkningen att öka till över 2 miljoner tills 2050. Urbaniseringen är således ett faktum.

VVT utgav i fjol en utredning där man konstaterar att det bör byggas 13 000 bostäder årligen i huvudstadsregionen, men under 2000-talet har man uppnått detta endast de två senaste åren. Vi har således ett kroniskt underskott på ca 30 000–50 000 lägenheter i Helsingfors, Esbo och Vanda området. Detta tillsammans med urbaniseringen har bidragit till att bostädernas pris stigit i huvudstadsregionen med 10 procent från år 2010, trots att det ekonomiska läget varit osäkert under den här tiden.

Ännu viktigare än husbolagets skick, är att hålla koll på det ekonomiska läget i

Folk vill bo i ekologiska och smarta byggnader i trygga städer.

världen och nationellt. Det som främst påverkar bostadspriserna är hur det går för gemene man. Hur är det med köpkraften och arbetslösheten, hur ser låneläget och räntenivån ut, men framför allt var vill personen bo? Ser man på Finland så är huvudstadsregionen överlägsen etta på alla dessa punkter. Tillväxtcentrumen får kämpa hårt för att bibehålla sin attraktion bland be-

folkningen. Grunden för att vara en attraktiv stad bygger bl.a. på arbetsplatssituationen, aktivitetsutbudet (kultur & sport), universitet och annan utbildning, men också en trygg närmiljö. I urbaniseringens skugga ser glesbygdens framtid mycket dystert ut, ur en fastighetsinvesterares synvinkel. Trots att huvudstadsregionen är den intressantaste marknaden, bör man komma ihåg att huvudstadsregionen inte konkurrerar bara nationellt utan också internationellt och speciellt med de andra huvudstäderna i Skandinavien och Baltikum.

Den senaste trenden jag sett bland pensionsbolagens fastighetsinvesteringar är fastighetsutveckling, där man, själv eller tillsammans med en sakkunnig, bygger en fastighet eller bygger om en kontorsbyggnad till lägenheter och antingen hyr ut eller säljer bostäderna. På det här sättet gör man själv värdeökningen i fastigheten. Den andra trenden man ser, och som jag och vi på ICON Fastighetsfonder tror på, är att vi i framtiden måste bygga mer energisjälvförsörjande fastigheter där man utnyttjar digitaliseringen bättre samt att man beaktar fastighetens hela livscykel i planerings och byggskedet.

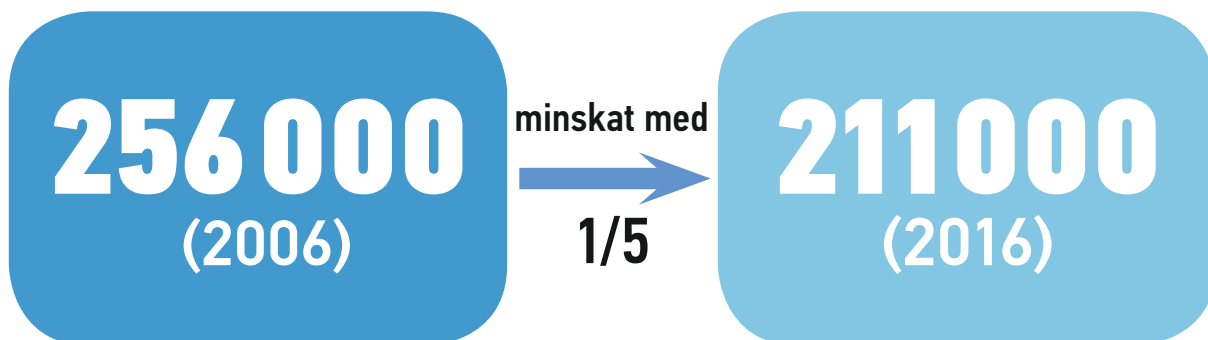
Framöver är det viktigt att hålla koll på megatrenderna i värden. Folk vill bo i ekologiska och smarta byggnader som finns i trygga städer där det finns gott om utbildningsmöjligheter, arbetsplatser och nöjen. ■

Markus Havulehto

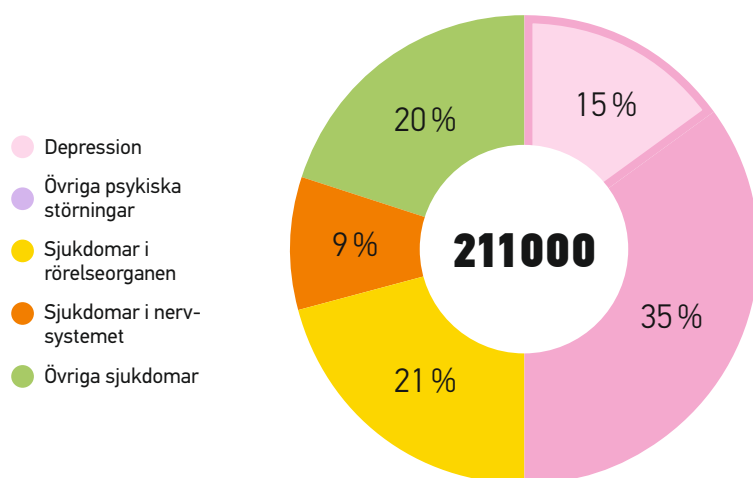
Kolumnisten är vd för Icon Fastighetsfonder

ANTALET SJUKPENSIONÄRER

SJUKPENSIONÄRER ENLIGT SJUKDOMSHUVUDGRUPP

Psykisk ohälsa är största orsaken

De vanligaste diagnoserna bland sjukpensionärer har att göra med psykisk ohälsa. Pensioner p.g.a. psykisk ohälsa börjar tidigare och återgången i arbetslivet är svårare än i andra sjukdomsgrupper. Tiden som pensionär blir också längre. Också därför utgör de som pensionerats av psykiska skäl en stor andel av pensionärerna.

DEPRESSION

- den största enskilda orsaken till sjukpensionering

Källa: Pensionsskyddscentralen. Siffrorna omfattar sjukpensionärer inom både arbetspensions- och folkpensionssystemet.

Från bageri till skola **VÄGEN TILL ETT NYTT YRKE**

Maria Sipari måste sluta med sitt arbete på ett bageri på grund av ryggbesvär. Hon hittade sitt nya kall bland barn och ungdomar.

TEXT TIINA SUOMALAINEN | FOTO MIKKO NIKKINEN

På stekpannan fräser ett halvt kilo köttfärs och snart hälls en halv hackad lök också ned i pannan. Då och då kollar de tonåriga eleverna instruktioner från sina mobiler.

I Sammonlahti skola i Villmanstrand är specialklassens lektion i huslig ekonomi i

Arbetspensionsbolaget
hjälp till
med planeringen av
rehabiliteringen och
allt framskred snabbt.

full gång. Den fem före färdiga ledaren för skolgång och morgon- och eftermiddagsverksamhet **Maria Sipari**, 26, följer från sidan tillagningen av pizzafyllning och är beredd att hjälpa till om det behövs.

Ännu för tre år sedan hade Sipari inte kunnat föreställa sig själv i sin gamla skola på arbetspraktik. Hon hade en fast anställning på Fazers bageri i Prisma, och det fanns inga planer på att byta yrke.

ARBETSMETODERNA i bageriet ändrades dock. Nu blev det vanligt med arbetsmoment där det ingick lyft av stora mängder deg, vilket började belasta Siparis ländrygg. Det arbete som varit henne kärt blev nu för tungt.

– När min chef föreslog att vi borde se om det finns någon lämplig omskolning för mig reagerade jag först med rädsla. Vart skulle det här leda? Jag hade en säker arbetsplats och säkra inkomster, hur skulle det nu bli med försörjningen?

Rädslan var obefogad. Arbetspensionsbolaget Etera hjälpte till med en plan för rehabiliteringen och allt framskred snabbt. Efter beslutet om omskolning tog det inte länge innan Sipari satt hos en karriärcoach.

Maria Sipari har lätt för att nå unga. Speciallärarna Marika Kylliäinen (t. v.) och Maija Vilkkio i bakgrunden.

Fyra gånger fler får rehabilitering i dag än för 10 år sedan

DRYGT 6000 personer inledde en ny karriär efter ett avslutat rehabiliteringsprogram i fjol. Enligt statistiken deltog allt som allt nästan 16 000 personer i arbetspensionsrehabilitering år 2016.

Antalet har fyrfaldigats på ett årtionde. Ökningen från året innan var 9 procentenheter.

De som har sökt sjukpension kan numera få beslut om rehabilitering utan separat ansökan, om det finns förutsättning-

ar för rehabilitering.

Arbetspensionsrehabilitering är yrkesinriktad rehabilitering som ordnas och bekostas av arbetspensionsförsäkrarna. Den hjälper människor att arbeta vidare och förebygger arbetsförmåga.

De totala kostnaderna för arbetspensionsrehabilitering uppgick i fjol till sammanlagt 140 miljoner euro enligt Pensionsskyddscentralens statistik.

ANNE IIVONEN

"Det är lätt att trivas med barn och unga."

Skoleleverna Katja Aalto (t.v.) och Satu Kurkinen tillreder pizzafyllning. Maria Sipari hjälper till.

– I testerna framgick det klart att jag är bra på att lyssna och kommunicera, och att den sociala branschen vore lämplig för mig. Vi funderade på olika yrken och beslöt oss för ledare för skolgång och morgon- och eftermiddagsverksamhet. Barn och unga har alltid varit nära mitt hjärta.

ARBETSPRÖVNINGARNA utförde Sipari på ett lågstadium i Villmanstrand samt i Joensuu, där hon startade församlingens eftermiddagsklubbssamverksamhet.

– Arbetet kändes genast rätt för mig. Det var lätt att trivas med barnen och de unga. Jag upplever också att barnen har lätt för

att få kontakt med mig.

Hösten 2015 började studierna för yrkesexamen i Ruokolax, i Jaakkima församlingsinstitut. Det första studieåret innehöll teori och det andra året fylldes av fristående examina, som Sipari har avlagt i sina tidigare skolor från barndomen och ungdomen. Examen ger Sipari färdigheter att stödja, leda och hjälpa barn och unga i daghem, skolor och eftermiddagsklubbar.

SIPARIS ERFARENHETER av yrkesinriktad rehabilitering och omskolning har varit endast positiva.

– Jag vet att det inte alltid går så här bra så snabbt, men för mig lyckades allt. Jag fick strålade karriärcoaching, och samarbetet med olika aktörer fungerade felfritt. Också här i Sammonlahti har jag tagits emot med glädje.

Sipari får sin examen för sitt nya yrke i maj och har skickat arbetsansökningar till många ställen och väntar nu på svar. Den tidigare bagare-konditorn har hittat sitt nya kall.

– Jag njuter av det här yrket och tänker fortsätta i branschen ända till pensionsåldern. Med barn och unga är ingen dag den andra lik. ■

Maria Sipari hade nytta av rehabiliteringen

REHABILITERINGSSPECIALISTEN Annukka Kettunen på arbetspensionsbolaget Etera berättar att Maria Siparis ärende sköttes i samarbete med arbetsplatsen och Maria själv.

– Risken för arbetsoförmåga hade konstaterats gemensamt och den yrkesinriktade rehabiliteringen gick ut på att hitta uppgifter som var lämpligare med tanke på hälsan, berättar Kettunen.

Den främsta grunden för rehabilitering är att personen riskerar att förlora sin ar-

betsförmåga inom den närmaste fem åren, om rehabilitering inte sätts in. Som bilaga till ansökan behövs ett B-läkarutlåtande om sökandens hälsotillstånd.

– Sökanden måste också ha arbetshistoria före rehabiliteringsperioden. Innan arbetspensionsrehabilitering kan inledas, utreder vi det och arbetsinkomstvillkoret under de senaste fem åren, liksom sökandens möjligheter att arbeta vidare, säger Kettunen.

Utgående från det gav Etera ett uppdrag

till en karriärcoach på Katja Noponen Oy. Där gjorde man upp en rehabiliteringsplan med sikte på att Maria ska kunna arbeta så länge som möjligt. Man fundera också på hur man kunde ta vara på hennes tidigare kunskaper och erfarenhet.

– Ibland är det ändå praktiskt taget nödvändigt att byta bransch och omskola sig, såsom Marias fall visar. Ca 500 personer inleder årligen yrkesinriktad rehabilitering via Etera.

ANNE IIVONEN

Vad blir det kvar av lön och pension efter skatt?

Den som får ålderspension eller partiell ålderspension kan arbeta utan begränsningar. Beskattningen lindrar inkomstminskningen.

Olli Häkämies

Suvi Ritola
Specialsakkunnig
Pensionsskyddscentralen

I TOTALPENSIONEN kan ingå arbetspension, folkpension och garantipension. Pensionstagare kan också ha rätt till exempelvis bostadsbidrag.

Pensionen beskattas såsom förvärvsinkomst, men på bostadsbidrag betalar man ingen skatt. Pensionstagares beskattning blir lättare genom pensionsinkomstavdragen i kommun- och statsbeskattningen och grundavdraget. En pensionstagare börjar betala skatt när inkomsten är ca 860 euro. (Figur 1)

Varken arbetspensionens eller FPA-pensionens belopp påverkas om man arbetar samtidigt som man får ålderspension. Däremot kan löneinkomsten påverka bostadsbidraget till pensionstagare.

Sjukpensionärer kan arbeta vid sidan arbetspensionen och förtjäna högst 40 procent av den lön de hade innan de blev arbetsoförmögna. För dem som får partiell sjukpension är gränsen 60 procent. Sjukpensionärer kan dock alltid förtjäna minst 737,45 euro i månaden (år 2017).

Om inkomsterna går över gränsen avbryts utbetalningen av sjukpensionen och pensionen lämnas vilande. Också sjukpension från FPA lämnas vilande, om pensionstagarens inkomster överskrider 737,45 euro i månaden.

PENSION OCH LÖN beskattas som förvärvsinkomst, men nettoinkomsten av dem bildas på olika sätt till följd av olika skatteavdrag och avgifter. Pensionstagares löneinkomst beskattas på samma sätt som löneinkomst i allmänhet.

Löneinkomsterna minskar pensionsinkomstavdraget; när avdraget minskar, höjs skatteprocenten. Den progressiva beskattningen skärps också i takt med att totalinkomsten ökar. Från löneinkomsten görs det å andra sidan avdrag för förvärvande av inkomst, förvärvsinkomstavdrag och arbetsinkomstavdrag.

På grund av skatteavdrag och avgifter bildas nettoinkomsten av pension och lön på olika sätt.

Löntagaravgifter tas också ut från en pensionstagares lön. Arbetslöshetsförsäkringspremie (1,6 procent) tas inte ut av lönen, om löntagaren har fyllt 65 år. Arbetspensionsförsäkringsavgiften (6,15 procent i åldrarna 17–52 år och 63–67 år och 7,65 procent i åldern 53–62 år) betalas till den övre gränsen för försäkringsskyldigheten som gäller för arbetstagarens åldersklass.

Den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten är 68 år för dem som är födda år 1957 eller tidigare. Sjukförsäkringens dagpenningssavgift (1,58 procent) tas inte ut av lönen om löntagaren har fyllt 68 år eller om löneinkomsten är mindre än 14 000 euro per år.

TABELLEN VISAR (tabell 1), hur mycket skatt en pensionstagare betalar för extra inkomst. T.ex. på 1000 euros pension är skatteprocenten 3,6. Om pensions-tagaren utöver det har löneinkomster på 500 euro i månaden (6 000 euro/år), går 23,2 procent av tilläggsinkomsten till skatt. Skatte- och avgiftsprocenten på totalinkomsten är 10,1.

Till följd av samverkan av olika avdrag är skatte- och avgiftsprocenten lägre på kombinerad pensions- och löneinkomst än på samma totalinkomst som enbart består av lön eller pension.

Pension och lön samtidigt får också deltidspensionstagare och de som får partiell förtida ålderspension, som infördes i början av året.

Den som tar ut partiell ålderspension kan arbeta utan begränsningar och kan alltså fortsätta att arbeta på heltid eller minska arbetstiden enligt eget önskemål och överenskommelse med arbetsgivaren.

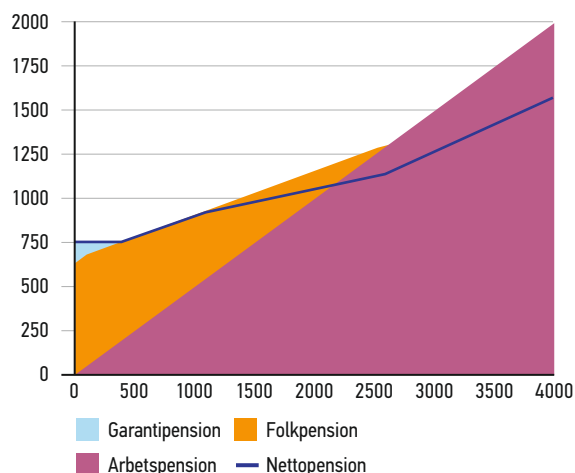
Den progressiva beskattningen gör att de totala inkomsterna inte minskar så mycket, om arbetet minskar. På motsvarande sätt skärps beskattningen för den som tar ut partiell ålderspension utöver sin vanliga lön.

Figur 1

Totalpension

Ensamboende pensionstagare, arbetspensionen antas vara 50 % av lönen.

DEN SOM tar ut partiell ålderspension kan arbeta utan begränsningar och kan alltså fortsätta att arbeta på heltid eller minska arbetstiden enligt eget önskemål och överenskommelse med arbetsgivaren.

DEN PROGRESSIVA beskattningen gör att de totala inkomsterna inte minskar så mycket, om arbetet minskar. På motsvarande sätt skärps beskattningen för den som tar ut partiell ålderspension utöver sin vanliga lön.

Den som tar ut partiell ålderspension har inte rätt till folkpension eller garantipension före den ålder som berättigar till dem. När man börjar få ålders- eller sjukpension efter partiell ålderspension minskar arbetspensionens andel folkpensionen med hela det belopp som arbetspensionen skulle uppgå till, om det inte hade gjorts en förtidsminskning på grund av förtida uttag av partiell pension. Med andra ord kompenserar folkpensionen inte för förtidsminskningen som görs vid partiell förtida ålderspension. I viss mån jämnar beskattningen ut minskningen av totalpensionen efter partiell förtida ålderspension (exempel 1). ■

Förtida uttag och uppskov på samma gång

- Förtidsminskningen minskar också den ålderspension som betalas efter den partiella pensionen.
- Det är möjligt att ta ut partiell förtida pension och fortsätta arbeta och tjäna in ny pension.
- Den som arbetar efter sin lägsta pensionsålder får en uppskovsförhöjning av den uttagna delen av pensionen och på den nya pensionen för arbetet.

Tabell 1

Pensionstagares (65 år) skatte- och avgiftsprocent av lön och totalinkomst

Pension	Lön/år	Totalinkomst/år	Skatt och avgifter på lön, %	Skatte- och avgiftsprocent	Skatteprocent, om totalinkomsten enbart består av	
					pension	lön
760 e/mån (9120 e/år)	0	9120		0,0	0,0	6,2
	3000	12120	8,7	2,2	4,0	6,8
	6000	15120	11,9	4,7	10,9	9,2
	12000	21120	17,4	9,9	18,8	16,0
	18000	27120	25,7	17,0	22,9	20,4
1 000 €/mån (12 000 €/år)	0	12000		3,6	3,6	6,8
	3000	15000	28,2	8,5	10,7	9,0
	6000	18000	23,2	10,1	15,3	12,7
	12000	24000	23,2	13,4	20,7	18,5
	18000	30000	28,4	18,5	23,6	22,2
1 500 €/mån (18 000 €/år)	0	18000		15,3	15,3	12,7
	3000	21000	30,2	17,5	18,7	15,9
	6000	24000	24,0	17,5	20,7	18,5
	12000	30000	22,4	18,2	23,6	22,2
	18000	36000	29,5	22,4	27,1	25,8
2 000 €/mån (24 000 €/år)	0	24000		20,7	20,7	18,5
	3000	27000	31,6	21,9	22,8	20,3
	6000	30000	23,3	21,2	23,6	22,2
	12000	36000	25,6	22,3	27,1	25,8
	18000	42000	33,2	26,1	29,8	28,5
2 500 €/mån (30 000 €/år)	0	30 000		23,6	23,6	22,2
	3000	33 000	33,4	24,5	25,5	24,1
	6000	36 000	32,2	25,0	27,1	25,8
	12000	42 000	32,1	26,0	29,8	28,5
	18000	48 000	37,1	28,6	31,7	30,7

Tabell 2

Partiell ålderspension, inverkan på beskattningen

- Födelseår 1956
- Årskullens lägsta pensionsålder 63 år 6 mån
- Lönenivåer 1 800 och 2 500 euro/mån
- Intjänad pension 50 % av lönen när partiell ålderspension börjar
- Partiell förtida ålderspension 50 % vid 61 år
- Arbetar och får partiell ålderspension, 0, 50 eller 100 % av tidigare inkomst
- Folkpension förtidsminskad för 18 mån, beräknad för ensamboende

Lön före partiell ålderspension	1 800			2 500		
netto	1 464			2 263		
Lön samtidigt med partiell ålderspension, e/mån						
	0	900	1 800	0	1 250	2 500
Partiell ålderspension 50 %						
	382	382	382	530	530	530
Inkomster totalt						
brutto	382	1 282	2 182	530	1 780	3 030
netto	382	1 190	1 765	530	1 565	2 263
Ålderspension efter partiell pension						
arbetspension	812	848	884	1 128	1 178	1 228
folkpension	208	192	175	52	29	0
totalpension	1 020	1 040	1 059	1 180	1 207	1 228
netto	976	988	1 000	1 074	1 090	1 103
Ålderspension, om ingen partiell pension och arbetet inte minskar						
arbetspension	933	933	933	1 296	1 296	1 296
folkpension	176	176	176	8	8	8
totalpension	1 109	1 109	1 109	1 304	1 304	1 304
netto	1 030	1 030	1 030	1 150	1 151	1 152

I exemplen ovan har skatter och avgifter räknats enligt uppgifterna år 2017 med antagandet att årsinkomsten är 12 x månadsinkomsten. I beskattningen har beaktats statskatt, genomsnittlig kommunalskatt, rundradioskatt, sjukförsäkringsavgifter, arbetspensionsavgift och arbetslöshetsförsäkringspremie samt skatteavdrag som görs på tjänstens vägnar.

ERFARENHETENS RÖST

**"På pensionsbolaget ser vi på vilka håll
i Finland vårddedjorna fungerar bra."**

Maarit Gockel om vårdreformen

SNABBARE TILLGÅNG TILL REHABILITERING

Vårdreformen kan rädda många finländares arbetsförmåga, om man får slut på avbrotten i vårddedjorna, säger Maarit Gockel.

TEXT PETER LINDSTRÖM | FOTO VESA LAITINEN

Vårdreformen ska hjälpa
patienter att bli
snabbt arbetsföra igen.

VEM?

Maarit Gockel

- **Ålder:** arbetsförmågan är viktigare än åldern
- **Utbildning:** medicine doktor, specialist på fysiatri, specialkompetens inom försäkringsmedicin, smärtlindring och rehabilitering
- **Arbete:** direktör med ansvar för medicinska ärenden på Elo, med uppgift att fastställa de medicinska principerna för avgöranden om sjukpensioner och yrkesinriktad rehabilitering och bedöma risker för arbetsförmåga
- **Familje:** Änka med vuxna barn
- **Intressen:** motion, kultur, skärgårdsliv, startups.

På arbetspensionsbolagen följer man noga med hur social- och hälsovårdsreformen framskrider. **Maarit Gockel**, medicinsk direktör på Elo, väntar på resultaten av reformen, eftersom alla företag inom hälsovårdsbranschen, i synnerhet företagshälsovården, är livsviktiga partners för pensionsbolagen.

– Här ser vi på vilka håll i Finland vårddedjorna fungerar bra, säger hon.

I ÄRENDET som gäller yrkesinriktad rehabilitering och sjukpensioner stöter pensionsbolaget ständigt på kommuner och sjukhus, som har svårigheter med den saken.

Gockel förväntar sig av reformen att patienter som har det kämpigt med arbetsförmågan så snabbt som möjligt ska få hjälp och bli arbetsföra igen. I Finland finns det många som har rätt till yrkesinriktad rehabilitering och också har nytta av den. Till exempel kan behandlingen av ryggbesvär förbättras.

– På många orter verkar behandlingen utgå från principen att ryggsymtomen lättar när patienten stannar hemma och väntar. Undersökningar visar ändå att arbetstagare börjar marginaliseras redan efter ett par månaders avbrott i arbetet. Människan passivras, hennes funktionsförmåga försvagas och hon blir rädd för att börja arbeta igen, sammanfattar Gockel. ▶

Marginaliseringen börjar redan efter ett par månaders avbrott i arbetet, säger Maarit Gockel.

ALLTFÖR OFTA har Maarit Gockel sett hur vårdkedjorna avbryts vid sjukdomar i rörelseorganen och psykisk ohälsa.

– Det räcker inte att man gör ett ingrepp på patienten, t.ex. opererar in en konstgjord knäled. Målet bör vara en tydlig förbättring av funktionsförmågan i vardagslivet och arbetet.

I vissa yrken är knäbesvär ett stort problem, i andra yrken ett mindre. Yrkesinriktade rehabiliteringsåtgärder borde därför läggas till behandlingen efter operationen.

Inom psyki vården råder det i sin tur skriande brist på psykiatrier. Psykiatrierna på sjukhusen är inte heller alltid insatta i vilka möjligheter pensionsförsäkringsbolaget och arbetsgivaren har att stödja arbetstagaren. Många som insjuknat får vänta för länge på terapi.

– Social- och hälsovårdsreformen behövs. Om den kvalitetsjämförelse som enligt planerna ska ingå i reformen innebär att vårdkedjorna förbättras både till kvaliteten och till snabbheten, minskar risken för arbetsförmåga, i synnerhet vid sjukdomar i rörelseorganen och psykisk ohälsa, säger Gockel.

” Stigen in i arbetslivet börjar redan i ungdomen.”

GODA EXEMPEL ser Gockel bl.a. i verksamheten i Södra Karelens social- och hälsovårdsdistrikt (Eksote) och Helsingfors stads företagshälsovård. Hon ser löften om förbättring också i Kanta-databasen för patient- och receptuppgifter.

– Det finns potential. Systemet kunde utvecklas så att information om risker som hotar patienternas funktionsförmåga automatiskt förmedlas till patienten och de aktörer som patienten bestämt för att vården ska kunna effektiviseras.

Fastän vårdföretagen och pensionsanstalterna har en gemensam uppgift att hjälpa personer med nedsatt funktionsförmåga att orka arbeta, utgår Maarit Gockel inte ifrån att sjukhusläkaren ska känna till kraven och möjligheterna på patientens arbetsplats. Ett lämpligt mål för sjukhusläkarna är att diagnostisera, besluta om behandlingen av sjukdomen och förbättra funktionsförmågan. Samarbete med företagshälsovården bör göras till en del av sjukhusens verksamhet.

UTÖVER YRKESINRIKTAD rehabilitering kan pensionsbolagen stödja samarbetet mellan företaget och företagshälsovården genom att fästa uppmärksamhet vid vilka risker för arbetsförmåga det finns på företaget och hur man kan minska dem. Ledarskapsutmaningarna på företagen blir dock inte mindre, tvärtom.

– I och med att det är meningen att människor ska arbeta upp till sjuttioårsåldern oroar jag mig för om man klarar av att behandla de anställdas arbets- och funktionsförmåga som en naturlig del av ledarskapet och beakta behovet att ändra på arbetet.

Elo har rekryterat mera personal för samarbetet mellan arbetsgivarna och pensionsförsäkringsbolaget. Maarit Gockel uppmanar sakkunniga att rikta blicken utanför Finlands gränser.

– Är det något vi kan lära oss av länder där personer med en partiell arbetsförmåga bättre inkluderas i arbetslivet? I Tyskland har företagen en lagstadgad skyldighet att rekrytera ett visst antal personer med partiell arbetsförmåga. Också hos oss borde man ta fram morötter och sanktioner av något slag.

ATTITYDerna förändras fortfarande för långsamt hos oss. Det behövs de som framgår med exempel.

– Det var ett modigt drag av minister Jari Lindström att komma ut med sin burnout, säger Gockel.

Samtidigt påminner hon att stigen in i arbetslivet börjar redan i ungdomen. Om den unga har tappat kursen och har slut på krafterna, blir resan övermäktig. Stöd behövs alltså.

– Pensionsbolagen kan och bör stödja ungdomar innan den onda cirkeln som leder till utslagning börjar. Elo deltar i kampanjen för positiv respons och mot mobbing i skolorna som en del av Finland 100-projektet. ■

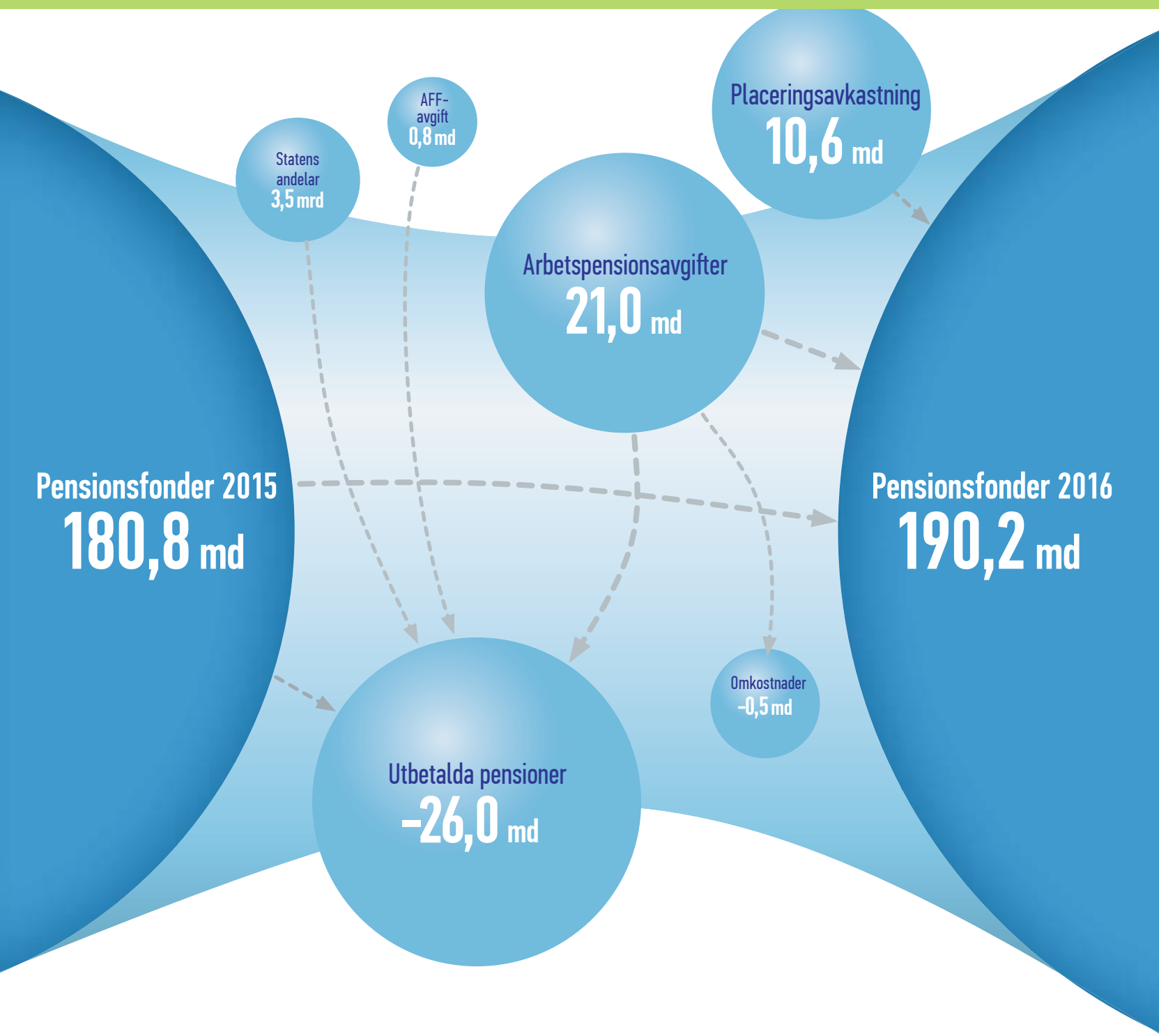
Bilaga

ARBETSPENSION

Bilagan ges ut av Pensionsskyddscentralen
och Arbetspensionsförsäkrarna Tela

1:2017

Arbetspensionsanstaltens bokslutsuppgifter 2016

Placeringarna nästan 190 MILJARDER

God avkastning på placeringar gav ökade pensionstillgångar. I slutet av år 2016 var nettoplaceringstillgångarna 188,5 miljarder euro.

TEXT OCH GRAFIK PETER HALONEN

Under de senaste åren har arbetspensionsförsäkrarna lyckats få god avkastning på olika förmögenhetsslag på bred front. Enligt TELA:s statistik var nettoplaceringstillgångarna 188,5 miljarder euro i slutet av år 2016.

Positiva stämningar i synnerhet på aktiemarknaden har skapats av centralbankernas stimulerande penningpolitik och rätt bra ekonomiska siffror på olika håll i världen. Till resultatet bidrar också företagens resultatutveckling och olika ekonomiska aktörers syn på framtiden.

Risker finns förvisso också, såsom geopolitiska spänningar, eventuella politiska kriser i Europa, eventuella åtstramningsåtgärder av Förenta staternas centralbank och Europeiska centralbanken och skuldsättningen i världsekonomin.

PENSIONSFRÖRSÄKRARNA är emellertid solventa och klarar därför bra av tidvisa svängningar på marknaden. Också i framtiden ska pensionsförsäkrarna hålla sig till det viktigaste rättsnötet för placeringsverksamheten, dvs. lönsamhet och trygghet.

Storleken på pensionsfonderna har också påverkats av att det numera betalas mer ut i pensioner än man kan samla in i systemet som arbetspensionsavgifter.

Enligt preliminära uppgifter samlades det inom hela pensionssektorn år 2016 in 2,3 miljarder euro från pensionsavgifterna till fonderna, medan det ur fonderna togs ut 3,5 miljarder. Det betyder att nettobeloppet som togs ur fonderna till pensioner år 2016 var 1,2 miljarder euro.

Denna nettosiffra kommer att öka hela tiden under kommande år i och med att pensionsutgifterna ökar snabbare än pensionsavgifterna. Det har varit en av avsikterna med pensionsfonderingen att penningflödet kommer att ändra riktning och gå till pensionärerna när befolkningen åldras.

PENSIONSTILLGÅNGARNA har spritts på olika placeringskategorier och också geografiskt. I slutet av december 2016 uppgick aktieplaceringarna och placeringarna av aktietyp till ca 95,3 miljarder euro (50,6 procent) ränteplaceringarna till ca 77,8 miljarder (41,2) och fastighetsplaceringarna till 15,4 miljarder (8,2).

I ett tidsperspektiv på ett tjugotal år, från år 1997 till år 2016, har aktieplaceringarna och placeringarna av aktietyp nominellt avkastat 7,4 procent i genomsnitt och reellt 5,7 procent.

Motsvarande siffror för ränteplaceringarna är 4,3 och 2,7 procent och för fastighetsplaceringarna 5,8 och 4,1 procent.

DE NOMINELLA och de reella avkastningssiffrorna skiljer sig från varandra. I figuren intill beskrivs de nominella och reella avkastningsprocenterna för arbetspensionsplaceringarna åren 1997–2016. Figuren visar hur stor del av placeringsåren som har varit avkastningsmässigt goda år. Några svagare stunder ryms visserligen med, t.ex. teknobubblan, finanskrisen och eurokrisen.

År 2016 blev placeringsavkastningen 6,0 procent och på grund av inflationen reellt lägre, dvs. 5,0 procent. Den långsiktiga genomsnittliga avkastningen under de senaste 20 åren har nominellt varit 5,9 och reellt 4,3 procent. Motsvarande siffror för förra året är 7,2 och 6,1 procent. Det har dock funnits svängningar, vilket syns när man studerar de senaste tio åren, då motsvarande avkastningssiffror stannade vid 4,5 och 2,8 procent.

DE LÅNGSIKTIGA avkastningssiffrorna för olika år kan skilja sig betydligt från varandra beroende på vilken tidsperiod som används vid beräkningen. Det väsentliga när man studerar avkastningssiffrorna är uppgiften hur väl pensionsförsäkrarna har lyckats med sin placeringsverksamhet inom ett långt tidsperspektiv. Man ska inte lägga alltför stor vikt vid förändringarna under ett kvartal eller ens under ett år.

På längre sikt ökar pensionsfonderna i sista hand enligt den ekonomiska tillväxten och inflationen. I Pensionsskyddscentralens långsiktiga prognos antas realavkastningen under de närmaste tio åren var 3,0.

Den antagna avkastningen i Pensionsskyddscentralens långsiktiga kalkyler ska inte förväxlas med avkastningskravet som fastställs i beräkningsgrunderna.

Pensionsförsäkrare inom den privata sektorn ska uppfylla avkastningskravet varje år. Om placeringsavkastningen inte räcker till, tas skillnaden från solvenskapitalet. ■

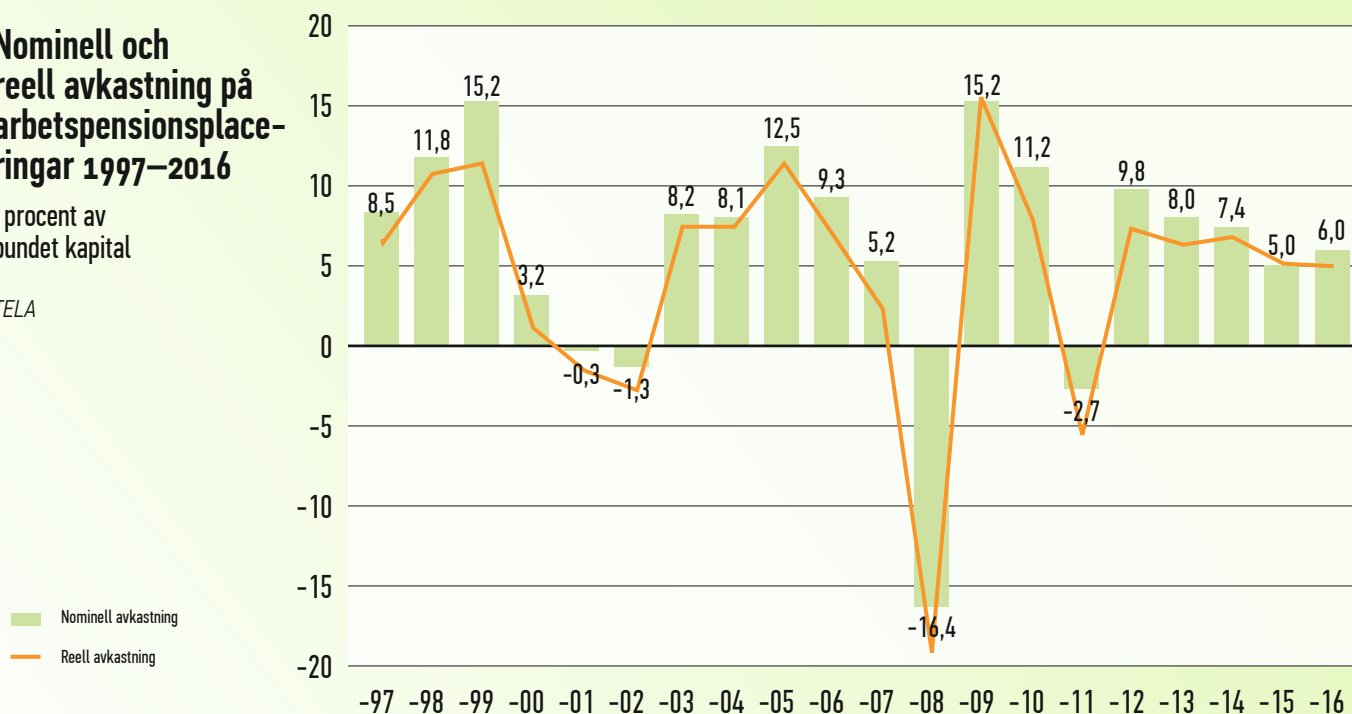
Beloppet 190,2 miljarder euro som anges i penningflödesstatistiken och på bilagans pärm avser summan av ansvarsskuld och värderingsdifferenser i fråga om ArPL-pensionsanstalter. I nettoplaceringstillgångarna beaktas kontantsäkerheter och köpeskillingsfordringar till nettobelopp, och då blir tillgångarnas belopp 188,5 miljarder euro.

Nominell och reell avkastning på arbetspensionsplaceringar 1997–2016

i procent av bundet kapital

TELA

Arbetspensionsanstaltarnas nyckeltal år 2016

	Bolag (ArPL, FöPL)	Stiftelser (ArPL)	Kassor (ArPL, FöPL)	SPK (SjPL)	LPA (LFöPL)	Keva/ SPF (StaPL)	Keva (KomPL)	KCF (KyPL)	Samman- lagt
Försäkrade (antal)	1 777 646	18 567	26 748	7 360	65 125	135 000	520 000	18 000	
Pensionstagare (antal) *	1 059 227	19 652	25 583	8 379	121 485	259 000	387 000	18 700	
Lönesumma/arbetsinkomst (mn €)	56 972,9	1 026,4	1 145,5	258,1	1 319,0	6 041,0	16 888,0	508,4	84 159,3

Inkomst (mn €)

Premieinkomst **	13 564,0	241,4	263,2	58,8	182,2	1 516,0	5 151,1	197,7	21 174,5
Nettointäkter av placeringsverksamheten enligt resultaträkningen	4 519,6	153,0	140,1	36,3	3,7	568,4	3 334,0	73,2	8 828,3
Sammanlagt	18 083,6	394,4	403,3	95,1	185,9	2 084,4	8 485,1	270,9	30 002,8

Kostnader (mn €)

Pensionsutgift/Utbetalda pensioner ***	14 231,6	285,2	310,3	125,4	796,1	4 467,2	4 748,6	193,9	25 158,3
Totala driftkostnader ****	401,3	5,2	6,6	4,4	16,9	18,1	50,7	3,6	506,8
Sammanlagt	14 632,9	290,4	316,9	129,8	813,0	4 485,3	4 799,3	197,5	25 665,2

Tillgångar och ansvar

Ansvarsskuld (mn €)	91 614,8	2 764,0	2 852,4	827,2	108,4	-	-	-	98 166,8
Fördelning av placeringarna (basfördelning enligt verkligt värde, mn €)	110 888,1	3 230,1	3 276,6	1 061,3	276,5	18 767,0	48 523,8	1 423,5	187 446,9
Fördelning av placeringarna (basfördelning enligt verkligt värde, %)									
Ränteplaceringar	37,8	48,5	35,3	12,1	50,7	46,7	45,5	35,9	40,4
Aktieplaceringar	39,6	38,9	37,2	51,8	30,8	45,0	42,2	42,4	41,3
Fastighetsplaceringar	11,1	10,3	21,5	29,5	17,2	2,9	6,2	21,7	9,3
Övriga placeringar	11,6	2,4	5,9	6,6	1,2	5,3	6,2	0,0	9,0
Sammanlagt	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Nettoavkastning av placeringsverksamheten enligt verkligt värde (%)	5,1	7,1	5,6	6,7	3,3	6,7	7,4	7,9	5,9
Nettoavkastning av placeringsverksamheten enligt verkligt värde (mn €)	5 423,0	217,4	174,5	67,7	9,2	1 189,5	3 334,0	103,6	10 518,9
Solvenskapital (mn €)	24 547,1	918,0	918,0	395,6	-	-	-	-	-
Solvensgrad (%)	28,0	39,7	37,8	58,8	-	-	-	-	-

* En pensionstagare kan få pension från flera pensionsanstalter

** I premieinkomsten ingår inte den andel som bekostas ur statsbudgeten, FöPL 141,5 mn €, SjPL 56,6 mn €, LFöPL 638,2 mn € och StaPL 2 685,4 mn €.

*** Inkl. Arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift bortsett från Keva (KomPL och StaPL) samt KCF, där den ingår i premieinkomsten.

**** Exkl. placeringsverksamhetens kostnader

ARBETSPENSIONSANSTALTERNAS BOKSLUTSSIFFROR ÅR 2016

Varma		Ilmarinen		Elo		Etera		Veritas Pensionsförsäkring		Pensions-Alandia		Sammanlagt	
2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾

FÖRSÄKRADE (antal)

ArPL	493 890	1,4 %	502 000	0,3 %	407 622	2,4 %	103 000	0,0 %	56 503	5,6 %	11 263	2,0 %	1 574 278	1,4 %
FöPL (-försäkringar)	36 000	-3,7 %	61 486	-0,6 %	84 578	-0,6 %	9 620	7,3 %	10 457	-2,6 %	1 227	-2,0 %	203 368	-0,9 %
Sammanlagt	529 890	1,1 %	563 486	0,2 %	492 200	1,8 %	112 620	0,6 %	66 960	4,2 %	12 490	1,6 %	1 777 646	1,1 %

PENSIONSTAGARE (antal)

Sammanlagt	340 100	0,9 %	329 323	1,9 %	219 725	1,4 %	135 337	-2,0 %	30 351	2,7 %	4 391	3,0 %	1 059 227	1,0 %
------------	---------	-------	---------	-------	---------	-------	---------	--------	--------	-------	-------	-------	-----------	-------

INKOMST (mn €)

Premieinkomst

ArPL-premieinkomst	4 490,9	2,5 %	4 007,9	0,9 %	2 898,9	6,2 %	674,9	4,6 %	447,3	4,8 %	39,5	0,1 %	12 559,4	3,0 %
FöPL-premieinkomst	187,1	-4,5 %	334,5	-1,5 %	422,6	-1,3 %	38,4	10,8 %	61,5	-1,7 %	4,0	-2,8 %	1 048,1	-1,6 %
Överföringsavgifter och återförsäkring	-2,9	-2800,0 %	-40,5	7,2 %	0,0		0,0		0,0		0,0		-43,4	0,8 %
Premieinkomst sammanlagt	4 675,1	2,2 %	4 301,8	0,8 %	3 321,5	5,2 %	713,3	4,9 %	508,9	4,0 %	43,4	-0,2 %	13 564,0	2,6 %
Nettointäkter av placeringsverksamheten i resultaträkningen	2 097,9	1255,2 %	1 259,5	-51,6 %	777,2	-10,3 %	275,4	113,4 %	102,6	-45,7 %	7,0	-62,7 %	4 519,6	14,1 %
Sammanlagt	6 773,0	43,2 %	5 561,3	-19,1 %	4 098,7	1,9 %	988,6	22,2 %	611,5	-9,9 %	50,4	-19,0 %	18 083,7	5,3 %

KREDITFÖRLUSTER (mn €)

	20,1	16,9 %	11,2	-17,1 %	22,0	14,0 %	5,3	-34,5 %	3,5	-28,6 %	0,1	0,0 %	62,2	-1,4 %
--	------	--------	------	---------	------	--------	-----	---------	-----	---------	-----	-------	------	--------

PENSIONSUTGIFT (mn €)

ArPL	5 076,5	3,1 %	4 267,0	3,3 %	2 610,9	4,7 %	1 131,0	0,3 %	357,7	4,7 %	26,3	5,9 %	13 469,3	3,3 %
FöPL	268,7	3,6 %	379,5	3,8 %	371,2	2,2 %	9,3	27,9 %	65,9	4,5 %	4,6	4,0 %	1 099,2	3,4 %
Sammanlagt	5 345,3	3,1 %	4 646,5	3,3 %	2 982,0	4,4 %	1 140,3	0,5 %	423,6	4,7 %	30,8	5,6 %	14 568,6	3,3 %
Kostnadsfördelning	-340,5	2,3 %	-51,7	5,5 %	328,6	13,6 %	-347,7	6,9 %	62,5	5,6 %	11,8	-1,4 %	-337,0	19,0 %
Sammanlagt	5 004,8	3,5 %	4 594,8	3,4 %	3 310,7	5,2 %	792,6	4,0 %	486,1	4,8 %	42,6	3,6 %	14 231,6	4,0 %

TOTALA DRIFTSKOSTNADER (mn €)

Anskaffning av försäkringar	8,1	-15,6 %	13,1	3,9 %	19,9	5,0 %	5,1	-5,7 %	3,8	-0,4 %	0,2	-7,5 %	50,3	-0,8 %
Omkostnader för försäkringar	38,8	-13,6 %	42,4	-3,4 %	38,7	10,7 %	11,0	-2,0 %	5,3	-2,1 %	0,2	-30,4 %	136,4	-3,0 %
Lagstadgade avgifter	11,0	-6,8 %	10,3	-6,9 %	7,7	-4,2 %	1,8	1,1 %	1,2	-4,1 %	0,1	-10,5 %	32,1	-5,7 %
Övriga administrativa kostnader	19,8	32,9 %	16,5	-16,7 %	10,8	0,6 %	5,4	5,3 %	4,0	8,5 %	0,9	10,1 %	57,3	4,2 %
Driftskostnader sammanlagt	77,7	-4,4 %	82,3	-5,8 %	77,1	6,0 %	23,2	-1,1 %	14,3	0,9 %	1,4	-1,5 %	276,0	-1,6 %
Omkostnader för ersättningsrörelsen	33,9	-0,9 %	35,6	8,5 %	26,2	1,9 %	9,8	9,9 %	5,0	3,2 %	0,3	45,1 %	110,8	3,8 %
Omkostnader för arbetshälsöverksamheten	5,7	-6,6 %	4,7	-7,8 %	2,6	-52,9 %	0,7	-24,9 %	0,6	8,0 %	0,0		14,3	-21,4 %
Omkostnader för placeringsverksamheten	20,6	-10,8 %	24,5	-3,2 %	24,0	7,1 %	10,1	15,5 %	6,7	5,8 %	0,8	10,0 %	86,7	0,1 %
Övriga kostnader	0,0		0,0		0,0	0,0 %	0,0		0,0		0,0		0,0	0,0 %
Totala driftskostnader sammanlagt	137,9	-4,6 %	147,2	-2,3 %	129,9	2,8 %	43,8	4,2 %	26,7	2,8 %	2,5	6,6 %	488,0	-0,8 %

Totala driftskostnader i % av premieinkomsten	2,9	-0,2	3,4	-0,1	3,9	-0,1	6,1	0,0	5,2	-0,1	5,7	0,4	3,6	-0,1
Driftskostnader i % av omkostnadsinkomsten ¹⁾	72,0	-2,0	74,9	-0,6	76,7	5,3	74,6	-3,3	91,7	-1,2	91,2	6,6	75,3	0,3

FÖRDELNING AV TOTALA DRIFTSKOSTNADER

Anskaffning av försäkringar	5,9	-0,8	8,9	0,5	15,3	0,3	11,7	-1,2	14,4	-0,5	10,0	-1,5	10,3	0,0
Omkostnader för försäkringar	28,1	-2,9	28,8	-0,3	29,8	2,1	25,1	-1,6	19,9	-1,0	6,3	-3,3	27,9	-0,6
Lagstadgade avgifter	8,0	-0,2	7,0	-0,4	5,9	-0,4	4,0	-0,1	4,4	-0,3	4,2	-0,8	6,6	-0,3
Övriga administrativa kostnader	14,4	4,1	11,2	-1,9	8,3	-0,2	12,3	0,1	15,0	0,8	34,7	1,1	11,7	0,6
Driftskostnader sammanlagt	56,3	0,1	55,9	-2,1	59,4	1,8	53,0	-2,8	53,7	-1,0	55,1	-4,6	56,6	-0,5
Omkostnader för ersättningsrörelsen	24,6	0,9	24,2	2,4	20,2	-0,2	22,5	1,2	18,9	0,1	11,4	3,0	22,7	1,0
Omkostnader för arbetshälsöverksamheten	4,1	-0,1	3,2	-0,2	2,0	-2,4	1,5	-0,6	2,2	0,1	0,6	0,5	2,9	-0,8
Omkostnader för placeringsverksamheten	14,9	-1,0	16,6	-0,2	18,5	0,7	23,0	2,3	25,1	0,7	32,9	1,0	17,8	0,2
Övriga kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala driftskostnader sammanlagt	100		100		100		100		100		100		100	

ANSVARSSKULD (mn €)	33 501,3	5,1 %	31 458,7	2,7 %	18 527,4	3,8 %	5 365,5	3,0 %	2 493,4	4,4 %	268,6	2,3 %	91 614,8	3,9 %
---------------------	----------	-------	----------	-------	----------	-------	---------	-------	---------	-------	-------	-------	----------	-------

1) Utan driftskostnader för placeringsverksamhet och arbetshälsa och lagstadgade avgifter

2) I Pensions-Alandias överföring till kundåterbärningar ingår också överföring från försäkringsrörelsen (VA2).

3) I kolumnen Förändring, % anges förändringen i procent, om siffran har angetts i euro i kolumnen 2015. Om det i kolumnen 2015 anges en procentsats, anges förändringen i procentenheter.

Varma		Ilmarinen		Elo		Etera		Veritas Pensionsförsäkring		Pensions-Alandia		Sammanlagt	
2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾

FÖRDELNING AV PLACERINGAR (basfördelning enligt verkligt värde, mn €)

Ränteplaceringar	13 695,1	2,0 %	15 720,7	1,0 %	8 352,2	0,3 %	2 686,0	2,7 %	1 300,7	1,0 %	131,9	-3,5 %	41 886,6	1,3 %
Aktieplaceringar	18 332,5	5,7 %	15 321,8	6,4 %	7 435,5	11,7 %	1 718,0	-0,8 %	942,4	-2,3 %	114,4	15,6 %	43 864,6	6,5 %
Fastighetsplaceringar	3 642,9	-6,7 %	4 199,6	6,7 %	2 855,9	1,7 %	1 145,0	13,8 %	377,5	24,1 %	37,7	6,3 %	12 258,6	2,2 %
Övriga placeringar	7 181,7	8,7 %	1 972,2	1,5 %	2 863,7	5,2 %	535,0	-3,6 %	307,5	54,4 %	18,1	-14,9 %	12 878,2	6,9 %
Sammanlagt	42 852,2	3,8 %	37 214,4	3,8 %	21 507,3	4,8 %	6 084,0	3,0 %	2 928,1	6,3 %	302,1	3,3 %	110 888,1	4,0 %

FÖRDELNING AV PLACERINGAR (basfördelning enligt verkligt värde, %)

Ränteplaceringar	32,0	-0,6	42,2	-1,2	38,8	-1,8	44,1	-0,1	44,4	-2,3	43,7	-3,1	37,8	-1,0
Aktieplaceringar	42,8	0,8	41,2	1,0	34,6	2,1	28,2	-1,1	32,2	-2,8	37,9	4,0	39,6	0,9
Fastighetsplaceringar	8,5	-1,0	11,3	0,3	13,3	-0,4	18,8	1,8	12,9	1,9	12,5	0,3	11,1	-0,2
Övriga placeringar	16,8	0,8	5,3	-0,1	13,3	0,1	8,8	-0,6	10,5	3,3	6,0	-1,3	11,6	0,3
Sammanlagt	100		100		100		100		100		100		100	

NETTOAVKASTNING AV PLACERINGSVERKSAMHETEN ENLIGT VERKLIGT VÄRDE (%)

Avkastning på bundet kapital	4,7	0,5	4,8	-1,2	5,6	0,6	6,6	2,9	6,6	0,8	4,6	-0,1	5,1	0,1
------------------------------	-----	-----	-----	------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------	-----	-----

RÄKENSKAPSPERIODENS RESULTAT (mn €)

Försäkringsrörelsens resultat	-37,8	-265,1 %	-35,5	-210,2 %	-47,7	-3080,0 %	18,9	-0,8 %	1,7	-79,5 %	0,6	-64,7 %	-99,8	-220,9 %
Placeringsrörelsen resultat enligt verkligt värde	441,5	300,7 %	410,5	0,9 %	349,3	7377,1 %	135,9	240,1 %	75,6	283,8 %	3,1	287,5 %	1 415,9	1242,1 %
Omkostnadsresultat	39,0	8,0 %	36,1	2,0 %	29,1	-19,6 %	10,6	18,2 %	1,6	14,3 %	0,1	-66,7 %	116,5	-1,6 %
Övrigt resultat	14,3	650,0 %	-5,9	0,0 %	3,2	0,0 %	1,6	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	13,2	607,2 %
Resultat totalt	456,9	379,3 %	405,2	-14,6 %	333,8	1016,4 %	167,0	342,0 %	79,0	169,6 %	3,9	44,4 %	1 445,8	376,2 %
% av ArPL-premieinkomsten	10,2	13,9	10,1	-1,8	11,5	10,4	24,7	35,4	17,7	10,8	9,9	3,0	11,5	9,0
% av ansvarsskulden	1,4	1,9	1,3	-0,3	1,8	1,6	3,1	4,4	3,2	1,9	1,5	0,4	1,6	1,2

Nettoavkastning av placeringsverksamheten enligt verkligt värde	1 952,7	16,3 %	1 743,3	-15,8 %	1 147,4	15,9 %	382,1	81,1 %	184,2	21,7 %	13,3	0,8 %	5 423,0	6,0 %
Avkastningskrav på ansvarsskulden	-1 511,2	20,5 %	-1 332,7	19,9 %	-798,1	19,8 %	-246,2	20,1 %	-108,6	17,5 %	-10,2	17,7 %	-4 007,0	20,1 %
Sammanlagt dvs. placeringsverksamhetens resultat enligt verkligt värde	441,5	300,7 %	410,5	0,9 %	349,3	7531,9 %	135,9	240,1 %	75,6	283,8 %	3,1	287,5 %	1 415,9	1 240,8 %

ÖVERFÖRING TILL KUNDÅTERBÄRINGAR²⁾

Överföring till kundåterbäringar (mn €)	121,0	5,2 %	102,0	4,1 %	58,3	0,2 %	12,4	21,7 %	7,1	16,4 %	1,1	-74,4 %	301,9	3,5 %
% av ArPL-lönesumman	0,6	0,0	0,6	0,0	0,5	0,0	0,5	0,1	0,4	0,0	0,3	-1,0	0,6	0,0
% av ArPL-premieinkomsten	2,7	0,1	2,5	0,1	2,0	-0,1	1,8	0,3	1,6	0,2	2,8	-8,1	2,4	0,0

SOLVENSKAPITAL (mn €)

Eget kapital (efter avdrag för föreslagen vinstutdelning)	118,9	4,7 %	103,9	4,4 %	101,3	0,0 %	56,4	4,4 %	17,0	-6,9 %	1,2	5,5 %	398,7	2,8 %
Ackumulerade bokslutsdispositioner	-0,7	12,5 %	5,1	5,2 %	0,7	2,9 %	0,8	60,0 %	1,8	-1,7 %	0,0		7,7	9,1 %
Värderingsdifferens mellan tillgångarnas verkliga värde och bokförda värde i balansräkningen	9 626,0	-1,4 %	5 964,2	9,1 %	3 298,0	12,9 %	898,3	13,6 %	490,7	19,9 %	38,5	19,8 %	20 315,6	4,8 %
Ofördelat tilläggsförsäkringsansvar	-578,3	46,6 %	1 522,6	-9,6 %	545,2	-8,8 %	-297,0	3,7 %	51,4	-17,0 %	38,4	-9,5 %	1 282,3	28,9 %
Utjämningsbelopp	1 034,5	-11,6 %	927,6	-11,5 %	353,0	-21,7 %	213,4	-8,3 %	124,5	-3,5 %	11,5	-0,6 %	2 664,6	-12,5 %
Åtaganden utanför balansräkningen	0,0	0,0 %	-22,1	-14,4 %	0,0	0,0 %	-4,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	-26,1	-35,2 %
Övriga	-1,0	87,2 %	-41,4	0,9 %	-27,4	11,3 %	-22,3	-21,9 %	-3,6	4,6 %	0,0	0,0 %	-95,6	6,7 %
Solvenskapital sammanlagt	10 199,5	2,4 %	8 460,0	2,6 %	4 270,9	5,7 %	845,5	12,6 %	681,6	10,5 %	89,6	2,6 %	24 547,1	3,6 %
Solvensgrad, %	30,9	-0,5	29,2	-0,4	24,3	0,2	15,5	1,3	29,5	1,4	41,0	-0,9	28,0	-0,2
Solvenskapital / solvensgräns	1,9	0,0 %	2,0	-2,0 %	1,8	-10,0 %	1,4	0,0 %	2,6	18,2 %	3,1	-11,4 %	1,9	-2,0 %
Solvensgräns i % av ansvarsskulden vid beräkningen av solvensgränsen	16,5	-0,3	14,6	0,1	13,5	1,5	11,1	1,0	11,3	-1,3	12,0	0,0	14,6	0,2
Fördelat tilläggsponsansvar	122,0	6,1 %	102,0	3,4 %	58,5	0,3 %	12,5	21,8 %	7,1	15,8 %	1,0	0,0 %	303,0	4,8 %
PERSONAL (medeltal)	540	-1,6 %	538	0,6 %	451	-1,5 %	231	1,8 %	149	4,2 %	2	0,0 %	1 911	-0,2 %

Decimalerna har avrundats.

TILLGÅNGARNA SKA TRYGGAS

under alla omständigheter

Med solvens avses att tillgångarna räcker till för att täcka åtagandena.

TEXT: MIKKO KUUSELA

Trygghetsprincipen är en viktig del av försäkringsverksamheten. Solvensen och solvenskraven är centrala uttryck för trygghetsprincipen.

Syftet med solvensregleringen är att lägga en ribba som solvensen inte får underskrida utan påföljder. Var ribban för solvensen läggs beror på försäkringsanstaltens risker. Ju större risk, desto högre ligger solvensgränsen, och den ribban ska man komma över.

NYA SOLVENSBESTÄMMELSER trädde i kraft i början av året. Det var fråga om slutpunkten för ett trefasigt projekt som inleddes till följd av finanskrisen. I denna sista fas genomfördes en totalreform av sättet att beräkna solvensgränsen. Reformen gäller arbetspensionsanstalterna inom den privata sektorn.

Olika slag av risker noggrannare än förr. En precisare beräkning ger också tillsynsmyndigheten redskap för bättre analys av riskerna.

FÖR BERÄKNINGEN av solvensgränsen har det fastställts 18 olika riskklasser. Största delen av riskerna hänförs till placeringsrisker. Indelningen av riskerna är finmaskigast i fråga om de mest centrala riskerna, dvs. kreditmarginalrisken och framför allt aktierisken.

Solvensgränsen beräknas genom att till alla placeringar och ansvarsskulden hänföra de risker som påverkar dem, beräkna förlustantaganden (*stress*) för riskerna och kombinera riskvärdena som erhållits på detta sätt (*förluster i euro*) till en siffra med hjälp av en korrelationsmatris.

SOLVENSGRÄNSEN beräknas på ett enhetligt sätt för alla pensionsanstalter. Trots det ger solvensgränsen inte nödvändigtvis en heltäckande eller ens till alla delar rättvisande bild av en enskild pensionsanstalts risker

Exempelvis kan aktieportföljen vara koncentrerad på en viss bransch, vilket kan medföra att riskprofilen skiljer sig från mekaniska formler.

Artikelförfattaren **Mikko Kuusela** arbetar som byråchef vid Finansinspektionen.

Därför är det viktigt att pensionsanstalterna bedömer riskerna i sin verksamhet självständigt, omfattande, med olika tidshorisonter och olika redskap, såsom stresstest. Risk- och solvensbedömningen ska ses som en del av planeringen och styrningen av pensionsanstaltens verksamhet.

Pensionsanstaltens styrelse ska ha en betydande roll vid bedömningen och utvecklingen av bedömningen.

NY LAGSTIFTNING om risk- och solvensbedömningen trädde också i kraft i början av året. I lagstiftningen behandlas risk- och solvensbedömningen med lätt hand, i praktiken endast en lagparagraf, var innehåll framgår av regeringspropositionen.

Därför har pensionsanstalterna ganska fria händer att göra bedömningen såsom de finner bäst. Finansinspektionen följer dock bedömningarna och ger vid behov återkoppling på dem. Vi ser detta som en viktig del av identifieringen av riskerna, förståelsen av dem och hela pensionsanstaltens verksamhet överlag.

SOLVENSREGLERINGEN gäller arbetspensionsanstalterna inom den privata sektorn. Den gäller inte pensionsanstalterna inom den offentliga sektorn på grund av att finansieringslogiken för de offentliga pensionssystemen är helt annorlunda.

Pensionsanstalterna inom den offentliga sektorn omfattas inte heller av regleringen av risk- och solvensbedömningen, även om olikheterna i finansieringslogiken inte i detta avseende utgör hinder för reglering. ■

Solvensen synas hela tiden

En pensionsanstalt ska dimensionera sina placeringsrisker så att den håller sig ovanför sin solvensgräns.

TEXT: ANNE IIVONEN ■ FOTO: ARBETSPENSIONSANSTALTERN

I början av året trädde en del ändringar i kraft i solvensbestämmelserna i fråga om placeringsverksamheten och riskhanteringen. Sakkunniga på pensionsanstalterna för den privata sektorn ger här sin syn på hur ändringarna har påverkat det vardagliga arbetet.

Vi ställde frågor om hur placeringsverksamheten har påverkats till placeringsdirektörerna Niina Bergring på Veritas och Mikko Mursula på Ilmarinen och verkställande direktör Erkko Ryyänen på OP-Eläkekassa. Ur riskhanteringsperspektiv talar ekonomidirektör

Pekka Pajamo på Varma och direktörerna med ansvar för ekonomi och riskhantering Matias Klemelä på Etera och Erja Ketko på Elo.

Siffrorna vid de intervjuade personerna talar om respektive pensionsanstalts solvens. Ju högre siffra, desto solventare pensionsanstalt.

Vad förändrades genom solvensreformen?

Erkko Ryyänen på OP-Eläkekassa svarar att man i stället för att känna till helhetsrisken nu

måste veta exaktare vilka marknadsrisker marknadsvärdet av en placering är utsatt för.

– T.ex. vid finanskrisen år 2008 var största negativa effekterna förknippade med kreditriskens storlek och hävstångseffekten i extrema scenarier.

– De kan undvikas i och med att hävstångseffekten i indirekta placeringar enligt de nya reglerna påverkar det riskkapital som är bundet till instrumentet.

OP-Eläkekassas solvensnivå är 34,8 % och solvensställning 2,2.

Mikko Mursula på Ilmarinen understryker vikten av gemensamma spelregler.

– Solvensgränsen är en tillsynsgräns, vars syfte är att förhindra att pensionsanstalten tar orimliga risker i förhållande till sin förmåga att bära dem.

– Nu bestäms gränsen enligt enhetligare beräkningsregler i alla arbetspensionsbolag.

Själva saken, att trygga utbetalningen av pensioner, är kärnan i allt.

– Ju högre solvens bestämmelserna förutsätter, desto mindre riskhaltiga förmögenhetsposter, såsom aktier, får det finnas i placeringsportföljen, säger Mursula.

Ilmarinens solvensnivå är 29,2 % och solvensställning 2,0.

Niina Bergring på Veritas säger detsamma. I det nya regelverket beaktas placeringsrisker-

na noggrannare och väsentliga omständigheter betonas.

– Vi talar inte längre om placeringsstrategi utan om solvensstrategi.

– Den praktiska placeringsverksamheten påverkades dock mycket lite. Logiken i beräkningarna kom närmare de verktyg för strategisk allokering som vi redan hade i bruk.

Veritas' solvensnivå är 29,5 % och solvensställning 2,6.

Pekka Pajamo på Varma konstaterar att solvensreformen och de styrningsprinciper för fondering-
en som pensionsreformen medförde påverkar helheten.

– Ambitionen är att beakta riskerna noggrannare. När

en ökning av aktievikten ökar riskerna i placeringarna, beaktas detta i beräkningen av gränsen och kravet på en risk- och solvensbedömning.

– Det nya regelverket knyter riskhanteringen tydligare till en del av pensionsanstaltens strategiska planering och samlar ihop riskanalyserna. Vi hoppas att det med tiden för med sig gemensamma best practices för branschen, säger Pajamo.

Varmas solvensnivå är 30,9 % och solvensställning 1,9.

Matias Klemelä på Etera ser ingen stor omvälvning.

– Troligen förändras riskhanteringsrollen inte mycket till följd av reformerna.

– Alla bolag har sina egna interna riskhanteringsmetoder. Myndighetskraven är bara en synvinkel på bolagens risker och riskhantering, säger Klemelä.

– Kapitalkravet på portföljen bevakas ständigt, precis som man gjorde medan de tidigare solvensbestämmelserna var i kraft. Lagändringen har alltså inte direkt påverkat bolagets riskhantering.

Eteras solvensnivå är 15,5 % och solvensställning 1,4.

Erja Ketko på Elo ser inte heller någon stor förändring. Riskhantering har alltid varit en

inbyggd del av verksamheten inom finansbranschen.

– Ändringarna är en fortsättning och en förstärkning av den tidigare utvecklingen.

Den mera detaljerade beskrivningen av riskerna syns i hur valutarisken, ränterisken eller fonderna behandlas vid beräkningen av solvensgränsen.

– ORSA stärker i sin tur sambandet mellan styrelsens strategiska beslutsfattande och riskhanteringen, summerar Ketko. ■

Elos solvensnivå är 24,3 % och solvensställning 1,8.

AKTIEVIKTENS ÖKNING (ALF)

spelar också en roll. – Ökningen av aktieavkastningsbundenheten i pensionsanstaltens ansvarsskuld från tio till tjugo procent gör det möjligt för både enskilda bolag och samtidigt för hela pensionssystemet att ha mera aktieplaceringar, fortsätter Mursula.

– När den förväntade avkastningen på ränteplaceringar är låg och den förväntade avkastningen varierar mycket, har möjligheten till aktieavkastning med högre risk betydelse, betonar Ryyänen.

FONDERNA har bara ett syfte

Varje euro finns för bara ett ändamål: utbetalning av pensioner i dag och i framtiden.

TEXT: MINNA LEHMUSKERO

Bokslutssiffrorna visar att pensionsfonderna, som arbetspensionsförsäkrarna förvaltar, uppgår till nästan 190 miljarder euro. Fast tillgångarna är stora, finns det inte en enda euro överlopps i summan. Varenda en finns till för bara ett ändamål: utbetalningen av pensioner idag och i framtiden.

Största delen av den stora förmögenheten utgör täckning för pensioner som betalas idag och som börjar betalas i framtiden, medan en del utgör en buffert för placerings- och försäkringsverksamhets risker. Också bufferfonderna kommer att användas till att betala ut pensioner – förr eller senare.

PENSIONS FONDERNA innehåller bara en del av de pengar som behövs till pensioner idag och i framtiden. Största delen av de löpande pensionerna finansieras varje år med arbetspensionsavgifter, som arbetsgivarna och arbetstagarna betalar.

Inom den privata sektorn läggs en liten del av respektive års arbetspensionsavgift åt sidan för att bilda en pensionsfond. Fonden och avkastningen på den används till att betala pensioner.

I dagsläget uppgår de intjänade pensionerna som ska betalas i framtiden, dvs. det totala pensionsansvaret, till mer än

Laura Riihelä

Artikelförfattaren Minna Lehmuskero arbetar som direktör för analysfunktionen på Arbetspensionsförsäkrarna TELA.

600 miljarder euro inom arbetspensions-systemet.

Av denna andel finns bara knappt 200 miljarder euro, som nämnts ovan, i fonderna. Resten finansieras med de arbetspensionsavgifter som årligen tas ut.

FÖR ATT arbetspensionsavgifternas nivå också i framtiden ska vara rimlig, måste man ta väl hand om de fonder som redan har samlats in. Arbetspensionsförsäkrarna gör sin andel genom att placera pengarna räntabelt och tryggt.■

Ordlista

FONDERINGSSKYLDIGHET Årlig avkastning som pensionsansvaren ska krediteras med. Definierar hur ArPL- och SjöPL-pensionsanstalterna årligen ska förränta sina fonder.

FÖRSÄKRINGSTEKNISK ANSVARSSKULD Den försäkringstekniska ansvarsskuld är en uppskattning av bolagens framtida pensionsutgifter till den del de har fonderats. Den antecknas i bokslutet. **KUNDÅTERBÄRING** En återbäring till ArPL-försäkringstagarna i form av en sänkning av ArPL-försäkringsavgifterna för avtalsarbetsgivare. Återbäringarna fördelas på försäkringarna i proportion till de samlade fonderna och inbetalda avgifterna. Arbetstagarna får en motsvarande sänkning av arbetstagarens pensionsavgift som tas ut från lönen. Det belopp som används till kundåterbäringarna bestäms utifrån pensionsbolagets solvens och omkostnadsöverskott. Kundåterbäringen utdelas ur det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret.

NOMINELL AVKASTNING Den årliga procentuella avkastningen på arbetspensionsfonderna, där också höjningen av konsumentpriserna är medräknad.

OFÖRDELAT TILLÄGGSFÖRSÄKRINGSANSVAR Det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret är en sådan del av ansvarsskuld som är avsedd att utgöra en buffert mot svängningar i placeringsverksamheten. Vid granskning av solvensen räknas den som en del av solvenskapitalet.

OMKOSTNADSDEL I arbetspensionsbolag en del av ArPL-försäkringsavgiften, med vilken man täcker kostnaderna för t.ex. skötseln av försäkringar, prövningen av pensionsansökningar och utbetalningarna.

ORSA Företagets egen risk- och solvensbedömning (Own Risk and Solvency Assessment) är styrelsens och ledningens verktyg för styrning och strategiska beslut. Stöder riskhanteringen.

REALAVKASTNING Den årliga procentuella avkastningen på arbetspensionsfonderna som överstiger konsumentprisernas utveckling.

SOLVENS NIVÅ Solvensnivån räknas som solvenskapitalets förhållande till ansvarsskuld utan ofördelat tilläggsförsäkringsansvar och utjämningsbelopp.

SOLVENSGRÄNS Solvensgränsen fastställs så att det med stor sannolikhet finns solvenskapital kvar ännu efter ett år med beaktande av försäkringsrörelsens risker och fördelningen av placeringarna i olika tillgångsslag.

SOLVENS KAPITAL Från början av år 2013 mäts solvensen med solvenskapitalet, där också utjämningsbeloppet räknas med. Det är en buffert mot både placeringsrisker och försäkringsrisker.

UTJÄMNINGSBELOPP Utjämningsbeloppet är en buffert för försäkringsrörelsen. Det finns till med tanke på variationer hur länge ålderspensioner betalas och hur många invalidpensioner som beviljas. Det är också en buffert mot premieförluster.

VÄRDERINGS DIFFERENS Skillnaden mellan det verkliga värdet och det bokförda värdet på placeringar.

Sakkunniga som sammanställt bilagan

PETER HALONEN
Analytiker, TELA

SEIJA LEHTONEN
Matematiker, TELA

EEVA PUUPERÄ
Kostnadsfördelnings-
specialist, PSC

MAIJA SCHRALL
Statistikplanerare,
TELA

REDAKTION: Anne Iivonen,
Pensionsskyddsentralen
GRAFISK FORMGIVNING: Markku
Laitinen, Aste Helsinki Oy
PERSONFOTON: Pensionsanstaltens
bildbanker
UTGIVARE: Pensionsskyddsentralen
och Arbetspensionsförsäkrarna TELA

Bokslutsuppgifterna publiceras i Arbetspension 1:2017, som e-tidskrift på www.työeläkelehti.fi och på Etk.fi och Tela.fi

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSENTRALEN

Populärt med förtida pension

VILL HA ALLT NU GENAST

I grannländerna tar många gärna ut hela sin pension i förtid.

TEXT MIKA VIDLUND | ILLUSTRATION JOUKO OLLIKAINEN

Finland blev det i början av året möjligt att ta ut partiell förtida ålderspension. Det betyder att den som fyllt 61 år kan börja ta ut 25 eller 50 procent av sin arbetspension i förtid. Pensionen minskar lite på grund av det förtida uttaget.

Det är tillåtet att arbeta utan begränsningar medan man får partiell ålderspension. Det är fritt fram att kombinera arbets- och pensionsinkomst som man vill.

I NORGE och Sverige tar nio av tio ut hela sin ålderspension i förtid. En stor del av männen i Norge gör det så snart det är möjligt.

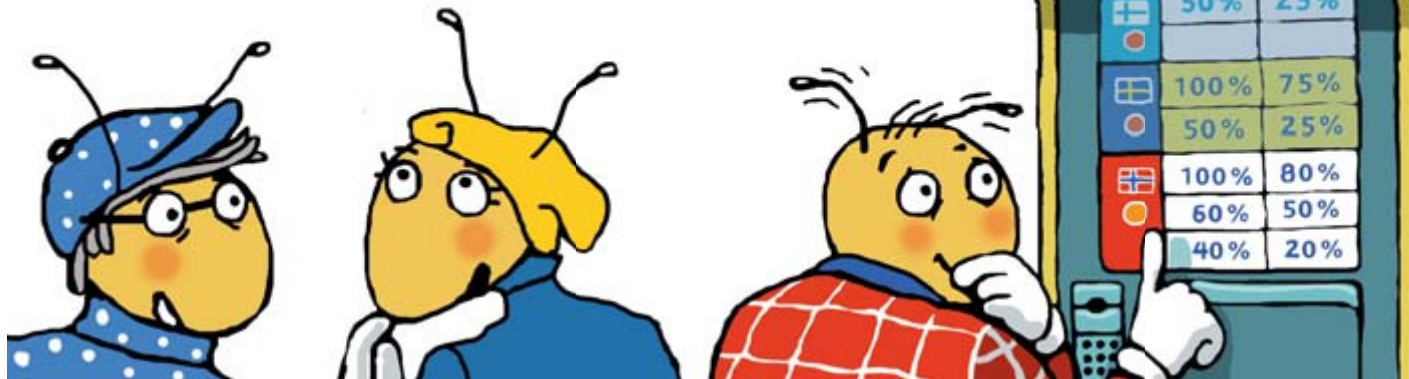
Också i Sverige och Norge är det möjligt att ta ut en mindre andel av pensionen, men det lockar inte lika mycket som möjligheten att ta ut allt genast. Ändå finns det flera alternativ att välja mellan än i Finland.

I Sverige kan man ta ut 25, 50 eller 75 procent av pensionen eller hela den intjänade pensionen. I Norge är alternativen följande: 20, 40, 50, 60, 80 och 100 procent.

VID JÄMFÖRELSEN är det Norge som särskilt fångar intresset. Där har den nya pensionsformen blivit mycket populär. I Norge fick var tredje 62–66-åring förtida ålderspension enligt statistikuppgifter från slutet av fjolåret.

I Sverige har det i nästan 20 år varit möjligt att ta ut en del av ålderspensionen i förtid.

Varannan man och var femte kvinna griper chansen att ta ut pension i förtid. Män går i pension antingen genast vid den lägsta pensionsåldern eller vid 67. Av kvinnorna tar sju av tio fortfarande ut sin ålderspension vid 67 år.

SKILLNADEN mellan könen förklaras delvis av att en större andel av kvinnorna än av männen redan får t.ex. sjukpension eller förtidspension för offentligt anställda. Dessutom uppfyller en mindre andel av kvinnorna minimivillkoret för förtida pension, nämligen att den intjänade ålderspensionen ska vara minst lika stor som garantipensionen.

tivet bland möjligheterna till att ta ut en del av pensionen är att ta ut en fjärdedel, dvs. minsta möjliga andel. En motivationsfaktor har varit att det ger pensionärsstatus och rätt till pensionärsrabatter.

I Sverige kan man flexibelt gå i ålderspension från 61 års ålder. Nuvarande praxis infördes efter pensionsreformen vid millennieskiftet, då den tidigare deltidspensionen ersattes av partiell ålderspension.

FLER ÄN 7 500 HAR ANSÖKT

- I Finland hade 6 400 personer ansökt om partiell förtida ålderspension före maj.
- Ca 1000 ansökningar har kommit in per månad. Före juni har ca 7 500 personer valt den nya pensionsformen.
- Män tar oftare ut partiell ålderspension än kvinnor. De flesta sökande är födda år 1956.
- De flesta tar ut 50 % av sin intjänade pension.
- Endast en av tio tar ut 25 procent.
- Pensionslaget infördes i början av år 2017.
- Den som har fyllt 61 år kan ansöka om partiell förtida ålderspension och fortsätta arbeta. Arbetslösa kan ansöka om den utan att gå miste om arbetslöshetsdagpenningen.

ANNE IIVONEN

KVINNORNAS högre förväntade livslängd bidrar säkert till att göra förtida pension mindre lockande och motivera till att öka på pensionskapitalet för den framtida pensionen.

NORSKA MÄN bryr sig inte mycket om att den slutliga pensionen minskar, om man tar ut den i förtid. Det har man konstaterat sedan år 2011, då det blev möjligt att ta ut partiell ålderspension.

I Norge kan man ta ut pensionen i förtid vid 62 års ålder. Övergången till den nuvarande flexibla lösningen var en stor förändring jämfört med den tidigare lagstiftningen. Före år 2011 beviljades lagstadgad ålderspension inte som förtida uttag.

Offentligt anställda och hälften av löntagarna inom den privata sektorn har dock haft rätt till ett arbetsmarknadsbaserat arrangemang som erbjöd en generös förtidspension vid 62 års ålder.

I SVERIGE har man haft partiell förtida ålderspension i bruk i nästan tjugo år.

Den partiella pensionen blev populär under de första åren, men sedermera har intresset svalnat. Det populäraste alterna-

I SVERIGE har tidig pensionering ökat tydligt år för år, men en likadan iver att ta ut pensionen i förtid som i Norge kan man inte se.

Var femte 61–64-åring i Sverige var ålderspensionerad. Män tar oftare ut pensionen än kvinnor, men skillnaden mellan könen är liten. I regel går folk i ålderspension vid 65 års ålder.

I Sverige erbjuder också tilläggs pensionerna alternativ som gör att man inte har behov att ta ut den lagstadgade pensionen i förtid. Dessutom är det inte alltid skattemässigt lönsamt att ta ut pensionen. Pensionärer som är yngre än 66 år beskattas hårdare än äldre pensionärer.

ERFARENHETERNA i grannländerna visar att lockelsen att ta ut så mycket pension som möjligt är stor. Det har ändå inte betytt att man slutar arbeta.

Statistik från Norge visar att folk i regel har tagit ut pensionen medan de fortfarande arbetar. Sex av tio 62–66-åringar som tagit ut pension arbetade fortfarande och genomsnittsantalet arbetstimmar översteg 30 timmar i veckan. ■

Forskaren Anna d'Addio:

Viktigt med

BRA ARBETSLIV

Pensionsreformen gjorde det finländska pensionssystemet ekonomiskt hållbarare. Enligt ekonomiforskaren Anna d'Addio, som gjort en lång karriär på OECD, är det utbildnings- och familjepolitiska beslut som behövs härnäst.

TEXT PETER LINDSTRÖM | FOTO: HELI SORJONEN, LEHTIKUVA

VEM?

Anna d'Addio

- **Ålder:** 49
- **Utbildning:** filosofie doktor i både ekonometri och offentlig ekonomi
- **Arbete:** forskare vid OECD i Paris i 13 år, börjar nu med nya uppgifter vid UNESCO
- **Familj:** make och dotter
- **Intressen:** litteratur, matlagning, gång, pilates.

Huvudtalare på pensionskonferens i Helsingfors

DOKTOR ANNA D'ADDIO var huvudtalare på en internationell forskarkonferens på Pensions-skyddscentralen i Helsingfors i maj. Diskussionen handlade om arbetslivsförändringar och pensionsreformer och deras inverkan på olika håll i världen.

Även de andra föredragen hölls av ansedda föreläsare från universitet i olika länder: **Joakim Palme** från Sverige, **Traute Meyer** från England, **Dirk Hofäcker** från Tyskland och **Kathrin Komp**, gästande forskare i Helsingfors. Föreläsningarna kommenterades av arbetslivs- och pensionsexperten **Katja Veirto**, **Jaakko Kiander**, **Noora Järnefelt** och **Roope Uusitalo**. Inspelningar av programmet kan fortfarande ses på www.etk.fi. ■

Peter Lindström

– Människor måste ges en chans att förnya sig i förändringarna, säger Anna d'Addio.

”Vi måste hitta nya former för social trygghet.”

Pensionsreformen gjorde det finländska pensionssystemet ekonomiskt hållbart. Anna d'Addio ger beröm för det, men inte utan reservation. Hon anser att man nog ska följa upp effekterna av reformen och uppmuntrar de pensionspolitiska beslutsfattarna att fokusera blicken på hälso- och yrkesrelaterade skillnader bland befolkningen.

– Statistiken visar att medellivslängden har ökat. Det betyder ändå inte att alla har bättre hälsa och arbetsförmåga. Forskning på olika håll i världen visar att det finns stora skillnader i fråga om livslängd och hälsotillstånd mellan olika socioekonomiska grupper.

EN UTMANING för de länder som har höjt pensionsåldern är enligt d'Addio att alla individer ändå inte kan arbeta längre. En del kommer oundvikligen att hamna utanför arbetslivet på grund av sjukdom mot slutet av sin yrkesbana. Den kanske viktigaste utmaningen, vid sidan av att upprätthålla arbetsförmågan, är att utveckla arbetsförhållandena. Om det är svårt på arbetsplatsen, orkar inte heller de friska bra.

– Incitamenten att utveckla arbetsförhållandena kommer främst, säger d'Addio.

Hennes tippning är att det som behövs näst är utbildnings- och familjepolitiska lösningar. Som forskare oroar hon sig för dem som löper risk att få en svag pension till följd av kort eller atypiskt yrkesliv. Som riskgrupper nämner hon kvinnor och långtidsarbetslösa. Hon vill också fästa uppmärksamhet vid kompetens och utbildning.

– Högutbildade går senare i pension, medan de med låg utbildning pensioneras klart tidigare. Vägen till ett längre arbetsliv går därför genom att förbättra arbetsförhållandena och att lyfta befolkningens kompetens, säger d'Addio.

EFTER MÅNGA års forskning i arbetsmarknaden tror hon att människor fortfarande kommer att försörja sig främst genom förvärsarbete. Attityden till arbete har dock förändrats.

– Allt fler vill ha valfrihet och möjligheter att anpassa arbetet till deras behov.

Korstrycket mellan förändringen i arbetslivet och ökande önskemål sammanfattar hon i en fråga: vem ska betala och bygga upp den sociala tryggheten i en ny era.

– De som utvecklar den sociala tryggheten borde nu lösgöra sig från de traditionella lösningarna och leta efter nya former av social trygghet. Det torde också betyda att individernas ansvar för sin egen arbetsmarknadsställning och ekonomiska trygghet ökar. Samtidigt accentueras också utbildningsinstitutionernas, arbetsgivarnas och fackförbundens uppgift att stödja individen.

ANNA D'ADDIO betonar att man med pensionspolitik inte kan lösa alla problem kring pensionerna, t.ex. snuttjobben eller ojämställdheten på arbetsmarknaden. Det behövs ett mera övergripande sätt att närma sig saken. Det behövs både sysselsättnings-, utbildnings- och socialpolitik.

– Förändringarna väller in från många håll. Ni kan inte gardera er för allt, men ni kan utveckla samhällets förmåga att lära sig nytt. ■

Mera familjeledigheter för män

I FINLAND är familjeledigheterna långa, längst i världen enligt OECD:s statistik. Forskaren Anna d'Addio påpekar att långa familjeledigheter förkortar kvinnornas arbetsliv och minskar deras förvärvsinkomster. På samma gång minskar de arbetspensionen. Familjevänligare socialpolitik diskuteras mycket inom OECD.

– I stället för hur långa familjeledigheterna är borde man tala om hur föräldrarna bättre kan pussla ihop arbetet och familjelivet. På det sättet får kvinnor möjligheter att både arbeta och ta hand om barn. Forskning visar att om man måste välja antingen eller, blir det ogynnsamt på två sätt. Det resulterar i både låg nativitet och låg sysselsättning bland kvinnor.

För att lösa det borde man garanteras både möjlighet att ta hand om små barn hemma och erbjudas förmanliga dagvårdstjänster för arbetsdagarna. Samtidigt borde ansvaret för att sköta barnen fördelas jämnare mellan föräldrarna, så att mammorna kan ta vara på arbetsmöjligheterna.

– Det behövs incitament för männen att ta ut familjeledigheter. Småbarnsfamiljer borde beaktas bättre i inkomstöverföringar och beskattning, säger d'Addio. ■

Peter Lindström

– Hur kan det göras lättare att pussla ihop familjeliv och arbetsliv, frågar Anna d'Addio.

PENSIONSINDEX I

Vi har utrett vilken reell inverkan indexjusteringar i de fem nordiska länderna har haft, dvs. hur mycket pensionerna har höjts utöver förändringarna i prisnivån, under femårsperioden 2010–2015.

alla länder i jämförelsen följer index förändringen i det ekonomiska läget. Ett gemensamt drag för de nordiska länderna är att index är kopplat till lönerna.

Under de första, ekonomiskt svåra åren under 2010-talet har indexjusteringarna ökat pensionernas köpkraft bortsett från Sverige. I Finland förbättrade den reella utvecklingen under perioden 2010–2015 pensionernas köpkraft en aning med en förändring på +1,0 procent. ■

ANTTI MIELONEN, MIKA VIDLUND OCH
NIKO VÄÄNÄNEN

Artikelförfattarna arbetar på Pensions-
skyddscentralens planeringsavdelning

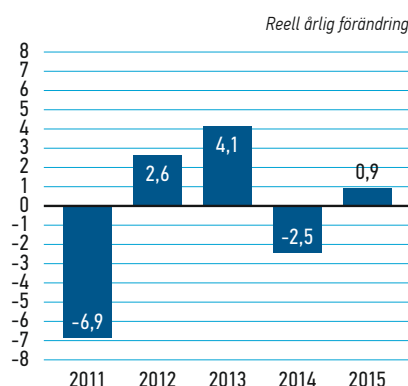
Index reagerar på den ekonomiska utvecklingen

- Inkomstpension: Inkomstindex -1,6 %
- Garantipension: Prisindex
- Reell förändring av inkomstpensionen: -2,2 % (-0,44% / år)

I **SVERIGE** bygger indexeringen av inkomstpensionen på inkomstindex, som omfattar löner och inkomstrelaterade sociala förmåner. Från inkomstindex dras av en fast andel på 1,6 procentenheter. Dessutom bromsas eller för snabbas höjningen av inkomstpensionerna med ett balansindex som reagerar på pensionssystemets ekonomiska balans.

Indexjusteringen kan vara negativ och har också varit det tre gånger under detta årtionde.

Balansindexet har medfört plötsliga och kraftiga förändringar. Från och med år 2017 har dess inverkan förmildrats till en tredjedel av den ursprungliga. Därför blev indexhöjningen av inkomstpensionerna i år 2,8 procent i stället för 4,1 procent.

Begränsat löneindex

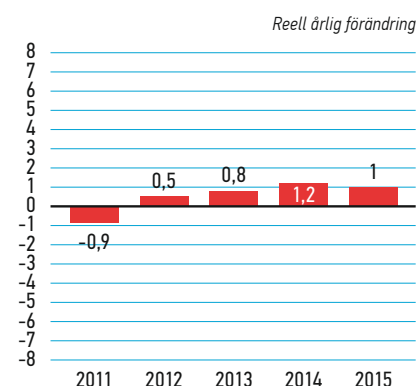
- ATP-pension: Prisindex (fondutveckling)
- Folkpension: Löneindex – normavdrag
- Reell förändring av folkpensionen: + 2,6 % (0,52 % / år)

I **DANMARK** bygger det lagstadgade pensionsskyddet nästan uteslutande på folkpensionen. Den justeras med löneindex. När den nominella utvecklingen överstiger två procent, dras 0,3 procentenheter av från förändringen.

Åren 2016–2023 försvagas justeringarna genom att bromsa höjningen av folkpensionens grunddel. I år är avdraget från förändringen av löneindex 0,4 procentenheter och åren 2018–2023 0,75 procentenheter.

Det har uppskattats att höjningarna följer prisutvecklingen. Låginkomsttagare kompenseras dock för försvagningen av grunddelen genom att det inkomstprövade pensionstillägget till folkpensionen höjs i motsvarande grad.

Den lagstadgade arbetspensionen, ATP, justeras enligt fondens solvens. På lång sikt är målet att bevara pensionernas köpkraft genom att justera pensionerna enligt prisnivån. Sedan år 2014 har höjningarna varit 1,5 procent, under de fem åren dessförinnan gjordes inga höjningar

NORDEN

Pensionerna följer priserna

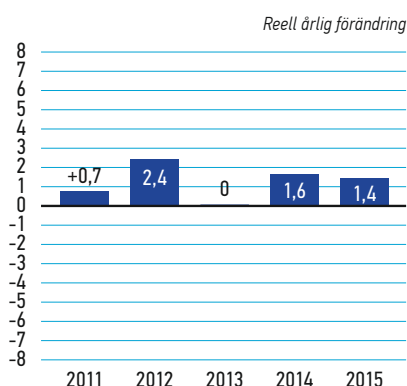
- Arbetspension: Prisindex (fondutveckling)
- Folkpension: Pris- eller löneindex
- Reell förändring av folkpensionen: +6,2 % (1,24 % / år)

I ISLAND varierar indexeringen av arbetspensionerna beroende på pensionsfond. Arbetspensionerna ska justeras enligt prisutvecklingen, men den slutliga höjningen påverkas också av fondens solvens.

I och med finanskrisen hamnade pensionsfonderna i en svår finansiell ställning och man blev till och med tvungen att skära ned arbetspensionerna.

Största delen av pensionärerna får folkpension, som justeras enligt antingen löne- eller levnadskostnadsutvecklingen. Justeringen görs beroende på vilkendera som är högre och påverkas också av statsfinanserna.

I regel har pensionerna indexjusterats enligt konsumentprisernas utveckling. Nedskärningar i arbetspensionen har också kompensats med en nivåhöjning av folkpensionen.

Numera halvvägsindex

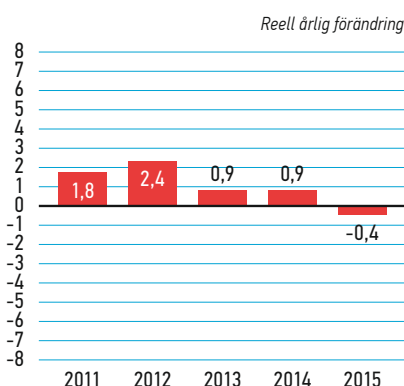
- Tjänstepension: Löneindex -0,75 %
- Minimipension: Löneindex -0,5 %
- Reell förändring av tjänstepensionen: +5,7 % (1,14 % / år)

I NORGE justerades pensionerna i Norge med löneindex före pensionsreformen. Sedan år 2011 har löpande ålderspensioner inom tjänstepensionssystemet justerats med ett index som motsvarar inkomstförändringen minskad med en fast andel på 0,75 procentenheter.

På lång sikt uppskattas höjningarna följa medelvärdet av löne- och prisförändringen.

Justeringen av minimipensioner grundar sig på inkomstförändringen minskad med den årliga förändringen av 67-åringars förväntade livslängd i procent. Den genomsnittliga minskningen har varit 0,5 procentenheter åren 2011–2017.

Utvecklingen av tjänstepensionernas köpkraft vände neråt år 2015 när priserna höjdes kraftigare än indexjusteringen. Enligt preliminära siffror minskade köpkraften i fjol och väntas börja öka igen först år 2018.

Priser och löner

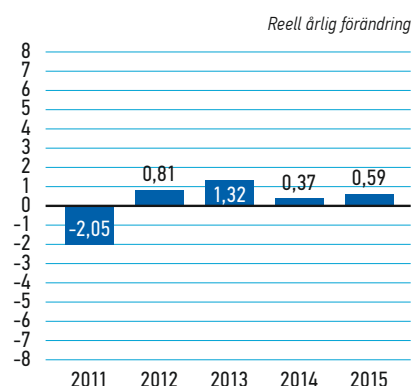
- Arbetspension: Pris- och löneindex (80/20)
- Folkpension: Prisindex
- Reell förändring av arbetspensionen: +1,0 % (0,19 % / år)

I FINLAND justeras löpande arbetspensioner med arbetspensionsindex. Indexjusteringens storlek påverkas av förändringen av konsumentprisindex och förtjänstnivåindex. Arbetspensionsindex påverkas till 80 procent av förändringen i prisnivå och till 20 procent av förändringen i löntagarnas inkomstnivå.

År 2015 höjdes arbetspensionerna undantagsvis endast med 0,4 procent p.g.a. arbetsmarknadens sysselsättnings- och tillväxtavtal. Annars hade de höjts med 1,1 procent.

Folkpensionerna justeras enligt förändringen av folkpensionsindex som följer konsumentprisnivån. Då och då har folkpensionen också justerats med nivåhöjningar enligt riksdagsbeslut.

År 2017 frystes folkpensionsindex och dessutom gjordes det en extra nedskärning på 0,85 procent.

*I fråga om Island och Danmark bygger siffran på justering av folkpensionen.

Jorden runt

Pensionsnyheter från olika källor jorden runt och presentationer av pensionssystemen i andra länder Läs mer på www.etk.fi.

Kari Lindstedt
Informatiker

IRLAND

Pensionsfonderna ut på bostadslånemarknaden

PENSIONS FONDER i Irland börjar finansiera bostadslån i år via ett separat bolag.

Bolaget The Frank Mortgage samlar in sammanlagt 250 miljoner euro av olika pensionsplacerare och lånar ut pengarna till konsumenter.

Låga räntor tvingar pensionsplacerarna att söka helt nya placeringsslag som kan ge avkastning. En striktare reglering av bankerna öppnar möjligheter också för andra att vara aktiva på bostadslånemarknaden.

The Frank Mortgage hoppas på en likadana utveckling som i Nederländerna, där värdet på pensionsbolagens placeringar i bostadslån redan uppgår till 660 miljarder euro. I Nederländerna finansieras vart femte nya bostadslån av pensionsbolagen.

Financial Times 8.3

STORBRITANNIEN

May lovar inte bevara generös indexbindning

PREMIÄRMINISTER Theresa May har inte lovat bevara trippelmekanismen, om de konservativa segrar i valet i juni.

Trippelmekanismen (triple lock), som etablerats som indexhöjning av grundpensionerna, höjer pensionerna årligen antingen enligt förvärvsinkomstutvecklingen, konsumentprisutvecklingen eller 2,5 procent. Den högsta av dessa tre väljs som uppräkningsgrund.

Under de senaste åren har pensionerna höjts med 2,5 procent, eftersom löneutvecklingen har varit svag och inflationen låg.

En del av de konservativa parlamentsledamöterna vill ompröva om man i fortsättningen kommer att ha rätt till trippelmekanismen. Labour har lovat ha kvar indexsystemet åtminstone till år 2025, om partiet blir valsegrare.

This is money 24.4

SVERIGE

Stort ståhej kring premiepensionen

I SVERIGE kräver man en striktare reglering av premiepensionssystemet och en radikal gallring bland fonderna. I Sverige styrs 2,5 procent av lönen till premiepensionen. Den försäkrade kan själva välja upp till fem olika premiepensionsfonder.

Många fonder har haft höga kostnader och låg avkastning. Två olika fondbolag misstänks för grova oegentligheter. Fonder har också sålts per telefon, fast det är förbjudet.

Statsminister **Stefan Löfven** har krävt att största delen av de nuvarande 850 fonderna borde gallras bort. Enligt generaldirektören för Finansinspektionen skulle det bra räcka till med 10–15 fonder.

Pensionsmyndigheten har redan gjort upp ett åtgärdsprogram, som nu ska vidare till Pensionsgruppen, där flera partier är representerade

Expressen 24.3 & 24.4, SVT 2.5

DANMARK

- Invånarantal: 5 700 000
- Förväntad livslängd: kvinnor 82,8, män 78,8 år
- Pensionsålder: 65 år (folkpension)

Starka jämnstora pensioner

ENLIGT DEN internationella pensionssystemjämförelsen *Mercer Global Pension Index* har Danmark världens bästa pensionssystem. I Danmark bygger pensionsskyddet till en stor del på den bostättningsbaserade folkpensionen, som är hög.

I den lagstadgade pensionsförsäkringen ingår också arbetspensionssystemet *ATP*, som dock spelar en liten roll i det totala pensionsskyddet. Den inkomstrelaterade pensionsförsäkringen har ordnats genom arbetsmarknadsbaserade pensioner, som omfattar mer än 80 procent av löntagarna.

Folkpensionerna bekostas med skattemedel. De arbetsmarknadsbaserade pensionerna finansieras med arbetstagar- och arbetsgivaravgifter och är i regel fullt fonderande avgiftsbestämda system. Folkpensionen består av en grunddel och ett pensionstillägg, som både är inkomstprövade. Grunddelen minskar endast på grund av pensionstagarens egna arbetsinkomster, medan pensionstillägget minskar på grund av pensionstagarens och makens gemensamma inkomster.

För full folkpension krävs 40 års bostättningstid. Folkpensionens fulla grunddel är 815 euro i månaden. Pensionstillägget är maximalt 860 euro i månaden för ensamboende och 422 euro för gifta eller sammanboende. Pensionsindexet är bundet till löneutvecklingen.

Pensionsåldern för folkpension är 65 år, men höjs till 67 år mellan åren 2019 och 2022. Från och med år 2030 ska pensionsåldern följa den förväntade livslängdens utveckling.

Administrationen av folkpensionsanstalten har centraliserats från kommunerna till *Udbetaling Danmark*. Den lagstadgade arbetspensionen administreras av *ATP*, som är en självständig pensionsanstalt.

FRANKRIKE

Macron vill förenhetliga pensionssystemen

FRANKRIKES nya president Emmanuel Macron utlovar stora reformer på arbetsmarknaden och i pensionssystemet.

En av de ambitiösa planerna är att slå ihop 37 olika pensionssystem till ett som behandlar anställda inom den privata och den offentliga sektorn på samma sätt.

Enligt Macron kommer det att ta minst tio år innan reformen helt har trätt i kraft. Han har lovat att pensionsåldern och pensionsförmånerna inte ska ändras under hans presidentperiod.

Macron vill också utvidga arbetslöshetsförsäkringen till att omfatta också företagare, jordbrukare och frilansar.

Macron tillträdde i maj.

Financial Times 2.3

ESTLAND

Regeringen föreslår flexibel pensionsreform

ESTLANDS centerledda regering föreslår stora ändringar i landets pensionssystem.

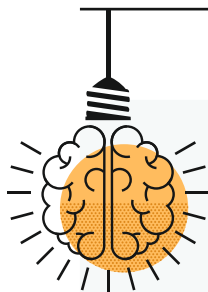
Pensionsåldern ska göras flexiblere. Det ska bli möjligt att ta ut pensionen i förtid eller skjuta upp den. Förtida uttag ska göra pensionen mindre, medan senarelagd uttag ska öka den.

Estland har redan tidigare beslutat att höja pensionsåldern till 65 år. Nu föreslår regeringen att pensionsåldern ska knytas till livslängdsutvecklingen från år 2027.

Regeringen vill också minska det inkomstrelaterade elementet i det lagstadgade systemet och ersätta det med antalet år i arbete. Pensionsindex vill regeringen helt binda till statens intäkter och antalet pensionärer.

Eurofound 1.3

Lär dig mer

STÄRK DIN SAKKUNSKAP.

Pensionsskyddscentralen ordnar mångsidig utbildning om pensionsfrågor. De flesta kurser går på finska, men några också på svenska eller engelska. Några exempel på höstens kursutbud:

- Grundkurs i arbetspensioner (Työeläkeasioiden perusteet, på finska), 19-28.9.
- Grundkurs i arbetspensioner (på finska) 21-30.11
I kurserna ingår självstudier och närstudier.
- Anmäl dig till kurserna på www.etk.fi

Anmäl dig till Pensionsskyddscentralens kurser på www.etk.fi/koulutus

23 000 EURO

Den genomsnittliga FöPL-arbetsinkomsten är ca 23 000 €. Var femte företagare låter fastställa sin arbetsinkomst nära minimigränsen (7 557 €). Förmånerna och avgifterna grundar sig på arbetsinkomsten.

Karoliina Paatos

Forskarna Anna d'Addio (t.v.), Dirk Hofäcker, Traute Meyer och kommentatorerna Jaakko Kiander från Ilmarinen och Katja Veirto från Akava förbereder sig på diskussionen.

Ungdomsarbetslösheten bekymrar pensionsforskare

FÖRÄNDRINGARNA på arbetsmarknaden och låga pensioner som en följd av dem bekymrar pensionsforskare. Det diskuterades på ett internationellt seminarium på Pensionsskyddscentralen den 19 maj. I seminariet deltog nästan 130 toppexperter inom området.

Oron för unga människors ställning på arbetsmarknaden lyftes i synnerhet fram av doktor **Anna d'Addio** som forskat i olika länders pensionspolitik inom OECD. –Om den nuvarande utvecklingen på arbetsmarknaden fortsätter, kommer ojämlikheten att öka. I många länder finns en stor ungdomsarbetslöshet som medför en fattigdomsrisk, säger hon.

Biträdande professor **Kathrin Komp** från Helsingfors universitet betonade att det i Europa finns risk för en "förlorad generation". –I synnerhet i Sydeuropa har ungdomsarbetslösheten alltför länge varit alltför hög.

Professor **Traute Meyer** från University

of Southampton berättade om en ny undersökning som pekar på att migrationen mellan EU-länderna håller på att leda till problem med pensionerna.

–Arbetskraftsinvandrarnas pensioner blir för små jämfört med den övriga befolkningen i många EU-länder. Det kan bli ett politiskt problem i framtiden, sade Meyer.

Professor **Joakim Palme** från Uppsala universitet påminde om den socialpolitiska paradoxen.

–Om vi endast erbjuder förmåner till de sämre lottade i samhället, är det sannolikt att vi inte lyckas avhjälpa fattigdomen. Inkomstrygghet på alla inkomstnivåer är fortfarande viktig med tanke på jämlikheten, sammanfattade han.

Forskarnas anföranden och andra inspelningar från konferensen Changing Labour Markets, Life-Course and Pensions finns på www.etk.fi. ■

Peter Lindström

Män får i genomsnitt 600 euro mer i pension än kvinnor

ÅR 2016 betalades 26 miljarder euro i arbetspensioner. Summan ökade med 700 miljoner från året innan. Inom arbetspensionssystemet gick 57 000 personer i ålderspension, fler än någonsin tidigare. Skillnaden mellan mäns och kvinnors pensioner har minskat, men är fortfarande stor.

I arbetspensioner utbetalades 26 miljarder euro, varav största delen, 22,2 miljarder euro, bestod av ålderspensionsutgift. Sjukpensionsutgiftens andel var 1,9 miljarder och familjepensionsutgiftens 1,7 miljarder euro.

Arbetspensionsutgiften ökade med 700 miljoner euro, dvs. tre procent från året innan. De viktigaste orsakerna till ökningen var att antalet arbetspensionstagare ökade och de nya ålderspensionerna har en högre nivå än förr.

ETT REKORDANTAL NYA ÅLDERSPENSIONÄRER

I slutet av år 2016 betalades arbetspension till sammanlagt 1 457 000 personer, vilket var 19 000 fler än året innan.

Ökningen av antalet arbetspensionstagare beror på att det finns fler som får ålderspension, eftersom antalet personer som fick pension av andra slag minskade från året innan.

År 2016 gick 57 000 personer i ålderspension inom arbetspensionssystemet, vilket är fler än någonsin tidigare. Antalet nya ålderspensionstagare har mer än fördubblats på tio år.

– En orsak utöver åldersstrukturen och gallringen bland förtidspensionsmöjligheterna är förbättrad arbetsförmåga. Allt fler orkar arbeta ända till ålderspensionen, säger statistikchef Tiina Palotie-Heino på Pensions-skyddscentralen.

I fortsättningen antas antalet nya ålderspensionstagare minska något, eftersom de stora årskullarna huvudsakligen redan har gått i pension.

MÄN FÅR KLART BÄTTRE PENSIONER

Inom arbetspensionssystemet var den genomsnittliga pensionen bland de nya ålderspensionstagarna 1 771 euro i månaden, 2 036 euro bland män och 1 520 euro bland kvinnor. De nya pensionstagarnas genomsnittliga pension var tydligt större än alla pensionstagares (1 508 €/mån).

Skillnaden mellan könen var stor både bland de nya ålderspensionstagarna och bland alla ålderspensionstagare. Den genomsnittliga ålderspensionen bland nypensionerade män med arbetspension var mer än 500 euro större än bland kvinnor. Skillnaden mellan pensionerade män och kvinnor är mer än 600 euro.

– Skillnaden i arbetspension mellan könen är stor, men har minskat. För tio år sedan var manliga nya ålderspensionstagares arbetspension i genomsnitt 700 euro större än kvinnligas. Orsaken till att skillnaden minskat är att kvinnors yrkesbanor har förlängts, säger Palotie-Heino.

Medianpensionen bland nya ålderspensionstagare var 1 634 euro. Medianpensionen bland samtliga pensionstagare var 1 375 euro.

Uppgifterna grundar sig på Pensions-skyddscentralens (PSC) pensionsregister. FPA- och familjepensioner ingår inte i siffrorna. ■

Arbetspensionsförsäkringen är oberoende av nationalitet

ARBETSGIVAREN ska försäkra sina arbetstagare enligt lagen om pension för arbetstagare (ArPL) om arbetstagaren är 17–68 år och inkomsten från arbetet är minst 58,19 euro i månaden. Sommararbetare omfattas av samma regler som andra arbetstagare.

Arbetstagarens nationalitet har ingen betydelse för arbetspensionsförsäkringen. Om en sommararbetare från utlandet arbetar i Finland och är anställd av en finländsk arbetsgivare, måste arbetsgivaren försäkra arbetstagaren enligt ArPL.

Försäkringsskyldigheten börjar vid ingången av den månad som kommer efter arbetstagarens 17-årsdag och upphör i slutet av den månad då arbetstagaren fyller 68 år.

Arbetsgivaren väljer den pensionsanstalt där de anställdas pensionsskydd ordnas. På pensionsanstaltens egna webbsidor finns detaljerad information om hur försäkring enligt ArPL ska ordnas.

Pensionsanstaltens kontaktuppgifter finns på webbplatsen Arbetspension.fi. ■

Etera

- MSc in Information Management Henna Ahtola har utnämnts till utvecklingschef för projektet Etera 2020.
- Tradenom Jari Pylväs har utnämnts till kundchef i Mellersta Finland.
- Ekon. mag. Oona Tikkanen har utnämnts till Risk Manager.
- Ekon. mag. Kenneth Nyman har utnämnts till realplaceringschef.
- Restonom Joonas Arnberg har utnämnts till uthyrnings- och utvecklingschef.
- Paul Karlsson har utnämnts till kontaktchef vid enheten partners och kanaler.

Maria Miklas

Pensions-skyddscentralen

- Jur. kand. Heli Backman har utnämnts till direktör fr.o.m. 1.1.2018. Heli Backman börjar på Pensions-skyddscentralen i mitten av augusti 2017 och kommer att efterträda Riitta Korpiluoma, som arbetar som direktör för den juridiska linjen till slutet av år 2017 och går sedan i pension. Heli Backman har sedan 8.4.2009 arbetat som direktör för pensionsförsäkringsenheten vid social- och hälsovårdsministeriets försäkringsavdelning och före det som regeringsråd sedan 1.6.2008. Hon har en bred kompetens på pensions- och socialförsäkringsområdet och en lång erfarenhet av chefsuppgifter och ledarskap. Under de senaste åren har hon lett talrika stora och betydande lagand-ringsprojekt.

Pensionsskyddscentralens publikationer

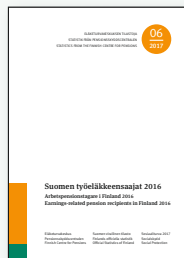
Dessa och många fler hittar du på www.etk.fi/publikationer

Arbetspensionstagare i Finland

Publikationen innehåller uppgifter om arbetspensionstagare och nypensionerade med arbetspension i Finland. Uppgifterna täcker hela det lagstadgade pensionsskyddet inom den privata och den offentliga sektorn

Finlands officiella statistik: Socialskydd 2017

Serie: Statistik från Pensionsskyddscentralen 06/2017

Fickstatistik

I Fickstatistiken finns central statistik över pensionsskyddet. Dessutom innehåller den uppgifter om hela den sociala tryggheten och om befolkningen i Finland. Publikationen ges ut på finska, svenska och engelska.

Serie: Statistik från Pensionsskyddscentralen 05/2017

Pensioneringsåldern inom arbetspensionssystemet i Finland

I publikationen studeras pensioneringsåldern med hjälp av ett mått som tagits fram för detta ändamål, den förväntade pensioneringsåldern. I publikationen presenteras definitionen på och beräkningssättet för den förväntade pensionsåldern och beskrivs dess utveckling åren 1996–2016.

Författare: Jari Kannisto

Serie: Statistik från Pensionsskyddscentralen 04/2017

Statistik över pensionstagarna i Finland efter kommun

Publikationen innehåller kommun- och landskapsvis framställda uppgifter om antalet pensionstagare, medelpensionerna och pensionsutgiften. Statistiken har publicerats från och med år 1993. Uppgifterna i den grundar sig på Pensionsskyddscentralens och Folkpensionens register.

Finlands officiella statistik: Socialskydd 2017

Serie: Statistik från Pensionsskyddscentralen 03/2017

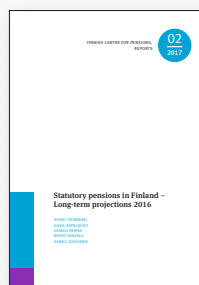
Statutory pensions in Finland: long-term projections 2016

Långsiktig prognos om utvecklingen av arbetspensionerna i Finland åren 2016–2085. I rapporten studeras utvecklingen av pensionsutgifterna och förmanernas nivå samt finansieringen av arbetspensionerna.

Heikki Tikanmäki, Jukka Appelqvist, Kaarlo Reipas,

Mikko Sankala and Hannu Sihvonon

Finnish Centre for Pensions, Reports 02/2017

Prenumerera på vårt nyhetsbrev! www.etk.fi/nyhetsbrev